

slovenski čebelar

Letnik LXXXI 1979

LETO 1873 — PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Martin Mencej: Drugo republiško srečanje in tekmovanje čebelarjev krožkarjev je uspelo	217
Lojze Kastelic: Čebelarjeva opravila v juliju	223
inž. Ludvik Klun: Razstava »Čebelarstvo Jugoslavije 79«	225
Zaključni dokument IX. kongresa čebelarjev Jugoslavije	228
dipl. inž. Božidar Veskovič: Zakaj čebelarstva proizvodnja v SFRJ zaostaja za kmetijsko?	232
Franjo Rebernik: Ob 75-letnici ustanovitve prve podružnice »Slovenskega čebelarskega društva za spodnje Štajersko«	240
Julij Mayer (pr): Stanje varoatoze pred odločitvijo	242

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Tilka Jamnik: Beeline — sredstvo, ki privablja čebele na rastline	245
Genetika in bolezni čebel	245

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Mohor Petrič — stoletnik	247
Program izleta v Atene	248
Lojze Ličen — sedemdesetletnik	249
Lojze Tekavec: O faceliji	250
Valentin Razinger: Čebelarjenje na kolesih	250
Peter Grabnar: Nekaj iz občnega zbora ČD Moravče	251

OSMRTNICE

BILTEN »MEDEX« d. e. delo na domu in kooperacija	
dipl. inž. Vera Vukmirovič: Kvaliteta in shranjevanje matičnega mlečka	233
Opazovalna služba medenja	235

UDK 638.1(05)=863

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 200,00 din, ga prejmejo zastonj.

Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 20-208.

Izdajateljski svet: Dušan Svára, predsednik; člani: Ludvik Klun, Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelič, Fani Osojnik, A. Marija Sedej, Joško Slander in Janez Terlep.

Uredniški odbor: inž. Jože Babnik, inž. Ludvik Klun, inž. Anton Kranjc, Martin Mencej, Anton Rems, prof. Edi Senegačnik, dr. Nežka Snaj.

Glavni urednik: prof. Janez Mihelič, odgovorni urednik: inž. Ludvik Klun.

Lektor: Jože Kocbek

Glavni urednik Biltena — Medex — exp.-imp. Franc Strumbelj.

Letna naročnina za nečlane 200,00, za tujino 250,00, za člane čebelarskih organizacij drugih republik 120,00 dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje naročnino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino.

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskata tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 7100 izvodih.

Rokopisov ne vračamo.

UDK 638.15.-02/09

DRUGO REPUBLIŠKO SREČANJE IN TEKMOVANJE TER POSVET MENTORJEV JE USPELO

Od prvega srečanja in tekmovanja čebelarskega podmladka v Celju leta 1977 sta pretekli dve leti. Če smo pred dvema letoma začeli brez izkušenj in vzorcev, mimo tega pa še v času, ko je bila mreža krožkov v organizacijskem in vsebinskem pogledu šele v svojem razvoju in zaletu, smo pa bili letos glede tega že bogatejši.

Brezoblačno sobotno jutro 19. maja, pobarvano z jutranjo zarjo, je spodbudno vplivalo na odhod odbranih ekip v Ljubljano iz daljnih pomurskih vasi, s Krasa, pa do južnih predelov Slove-

nije. Transparent z napisom »Dobrodošli na II. republiško srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev« ob Titovi cesti je usmerjeval prihajajoče ekipe z mentorji k osnovi šoli Danile Kumar na Ježici. V smotrno in okusno prirejeni dvorani je točno ob napovedani uri najprej nastopil mladinski pevski zbor tamkajšnje osnovne šole pod vodstvom Danijele Ivančič z ubranimi, za to priložnost uvežbanimi pesmimi, v katere so bile vpletene zborovske recitacije o čebelah, kar vse je napravilo prijetno in svečano razpoloženje.

Predsednik ZČDS
tov. Dušan Švara

OTVORITEV IN POZDRAVI

Predsednik Zveze čebelarških društev Dušan Švara je po otvoritvi in pozdravu vseh navzočih preprosto, toda tehtno, mirno in prepričevalno med drugim poudaril namen in pomen srečanja in tekmovanja, kar naj postane stalna oblika in spodbuda za nadaljnji kvantitativni in kvalitativni razvoj čebelarških krožkov, iz katerih naj pride čimveč novih mladih čebelarških kadrov. Hkrati pa naj bi bila tukajšnja srečanja in tekmovanja spodbuda razvoju v drugih naših republikah in pokrajinah. Po zahvali vsem sodelujočim in z željo po še uspešnejšem delu je

spregovoril v imenu pokrovitelja pridelitve OZD Medex generalni direktor Aleš Mižigoj.

V svojem pozdravnem govoru je poudaril, da se OZD Medex zelo zanima za razvoj in napredek slovenskega čebelarstva in za priliv čebelarškega kadra, posebno še iz vrst mladine, zato podpira in nudi ne samo moralno, ampak prav tako pomembno gmotno pomoč čebelarškim krožkom, in to vse z namenom, da bi pridobili čimveč znanja na področju uspešnega čebelarjenja. Današnje srečanje in tekmovanje bo zagotovo nov spodbuden dejavnik za nadaljnje prizadevanje in pritegnilo še širši krog mladine v vr-

Predsednik komisije
za čebelarški naraščaj
tov. Martin Mencej

Udeleženci srečanja

ste čebelarjev. Ti uspehi bodo sočasno zadoščenje vsem mentorjem za njihov trud. Želeč čimboljših uspehov pri tekmovanju, je izročil pozdrave tudi vsem ostalim, ki jih zastopajo.

Za tem je v imenu domačinov-gostiteljev pozdravil prireditev predsednik čebelarskega krožka na Ježici pri Ljubljani Stane Govekar:

»Imam čast, da vas najpristrčneje pozdravim v imenu čebelarske družine Črnuče, Ježica-Stožice, in to vse, ki ste se v tako velikem številu udeležili današnjega II. srečanja in tekmovanja iz vse Slovenije. S posebnim zadovoljstvom poleg vas mladih tovarišev vaše mentorje, predstavnike ZČDS kot organizatorje današnjega srečanja in tekmovanja, pokrovitelja OZD Medex ter vse ostale goste.

Vsem mladim tovarišem želim uspešno tekmovanje v obvladanju čebelarskega znanja, prav vsem pa prijetno bivanje med nami.«

Nato je predsednik komisije za čebelarski naraščaj pri ZČDS orisal in ocenil razvoj ter dela od prvega srečanja in tekmovanja do danes. Med svojim nizanjem uspehov, neuspehov, težav in perspektive nadaljnega razvoja je poudaril:

»Ko danes ocenjujemo razvoj in delo dveh let, potem lahko z zadovolj-

stvom ugotovimo, da se je mreža krožkov v tem času že kar podvojila in razširila na vsa območja Slovenije, razen na Gorenjskem, čemur se še posebno čudimo, saj je Gorenjska ožja domovina dveh preporoditeljev čebelarstva že v osemnajstem stoletju, ne samo pri nas, ampak v Evropi, tj. A. Janša in P. P. Glavar. Še več. Mreža krožkov se je razširila že na kmetijske šole in sega tudi v gimnazije. Pri tem je v največji meri zaslug naših čebelarskih društev in vedno večjega razumevanja in pomoči učnovzgojnih kolektivov po šolah.

Tudi v vsebinskem pogledu smo napravili določen korak v zadnjih dveh letih. K temu je prispeval svoj delež Priročnik za čebelarske začetnike kot pripomoček mentorjem in učbenik članom krožka. Napredovali smo tudi pri učnih pripomočkih. Nove serije barvnih diapozitivov inž. F. Šivica bodo uspešno pomagale pri obvladovanju podane snovi. V tem času sta podarila ZČDS in OZD Medex velikemu delu krožkov čebelarski pribor v pomembni vrednosti.

Pri vsem tem se pa zavedamo težav in pomanjkljivosti, s katerimi se borite pri svojem delu, predvsem seveda mentorji, ki s tolikšno ljubeznijo in nesebičnostjo opravljate svoje prostovoljno

Višek prireditve je bila podelitev nagrad najboljšim ekipam

mentorsko poslanstvo in razdajate svoje znanje in izkušnje mladini z edino željo, da bi na mladi rod prenesli enako ljubezen do čebel in čebelarstva.

Ko boste danes pomerili svoje znanje in vrgli na sito svoje izkušnje, si bo sleherna ekipa prizadevala, da bo med najboljšimi, če že ne najboljša. Vsi seveda ne boste mogli biti najboljši. Tudi med nami starejšimi čebelarji je tako: eni znajo več kot drugi, eni so spretnejši in bolj veščji kot drugi. Čebelarstva veda je pač v nenehnem razvoju. Vemo, da vaše pridobivanje znanja ni bilo lahko, ne samo zaradi skopo odmerjenega časa, ampak so bile še druge težave in ovire. Se pa tudi tu odpirajo svetlejše perspektive. Nova preusmeritev celovitega našega šolstva v usmerjeno izobraževanje bo nudila poseben poudarek interesnim dejavnostim, se pravi tudi delu v krožkih. Po predvideni šolski reformi se bo moral vsak učenec vključiti v eno od dejavnosti v krožku, tem pa bodo morali biti dani ustrezni pogoji za delo, pa naj si bo učencem ali mentorjem. S tem bodo tudi čebelarstva krožke drugače vrednotili kot doslej, ne samo učnovzgojni kolektivi, ampak tudi širša javnost.«

V imenu komisije za čebelarstvo naša račca je zaželel čimboljše uspehe na

tekmovanju in izročil prek ekip vsem njihovim vrstnikom, katere zastopajo, najtoplejše čebelarstva pozdrave in čim več uspehov pri nadaljnjem delu.

SLEDILO JE TEKMOVANJE

Razdeljeni na višjo in nižjo skupino so ekipe zasedle tekmovalna mesta, kjer so morale od 48 vprašanj v višji in od 32 vprašanj v nižji skupini obkrožiti ustrezne odgovore s področja biologije čebel, čebelnega življenja, čebelarstevskih pravil, tehnologije čebelarjenja, čebelje paše, čebelnih bolezni in zgodovine čebelarstva. Prizadevno so opravljali dano nalogo in mnogi oddali izpolnjeno testno polo že v četrte ure. Vse ekipe pa so pokazale kar zavidne uspehe.

V ČASU TEKMOVANJA JE BILO POSVETOVANJE MENTORJEV

Namen posvetovanja je bil konkreten pogovor o dosedanjem delu, o izkušnjah, predvsem o težavah in ovirah, ki spremljajo mentorjevo delo. Potrebno je bilo, da si jih povemo, zabeležimo in hkrati skupno ugotovimo, kakšni prijemi so potrebni in na kakšen način bi najlažje odstranili težave, da bi bilo mentorjevo delo čimbolj učinkovito.

Po kratkem uvodu vodje komisije za čebelarstvo naraščaj se je razvila obširna razprava, v kateri so sodelovali domala vsi navzoči mentorji, ki jih je bilo nekaj čez 40. Navedemo naj samo osnovne njihove misli in predloge:

— v mnogočem se je stanje glede organizacije in dela izboljšalo, v splošnem je večje razumevanje za ustanavljanje krožkov pri šolah, pa naj si bodo to učnovzgojni kolektivi, samoupravne izobraževalne skupnosti oziroma šolski centri; so pa še primeri, ko ni razumevanja in ne podpore in pomoči;

— vprašanje honoriranja zunanjih sodelavcev je šele tu pa tam urejeno;

— podprt je bil predlog iz Maribora, naj bi v vsakem območju (regiji) odbrali mentorja, ki bi vodil in koordiniral delo mentorjev na svojem območju; občasno naj bi skliceval mentorje na posvet;

— ker so se že v letošnjem letu pokazale pri nekaterih društvih odločitve za regijska posvetovanja, je bilo sklenjeno, naj bi bila v času pred republiškim tekmovanjem občinska in regijska tekmovanja; na republiško tekmovanje pa naj bi prišli najbolj uspehi mladinci na teh tekmovanjih;

— z zadovoljstvom in s pohvalo je bila sprejeta izdaja Priročnika za čebelarstvo začetnike; nekateri delajo izključno po Priročniku, ker zadovoljuje po obsežnosti in vsebini in niso potrebne kakšne bistvene spremembe oziroma dopolnitve pri novi nakladi; za krožkarje pa naj naročijo Priročnik šole;

— vsi so pozdravili izdajo Spominjskih plaket, ki jih bodo v bodoče dobili vsi učenci ob koncu šolanja, kar bo spodbudno vplivalo na absolvente krožkov za njihovo nadaljnje delo in na odločitev novih za delo v krožkih;

— zelo so pozdravili gmotno pomoč ZČDS in OZD Medex čebelarstvu s krožkom z željo, da bi bila ta pomoč tudi v prihodnje.

Čudimo se, da ni bilo na tem posvetovanju niti enega predstavnika republiških organov za šolstvo, prosveto in izobraževanje, ker je prav sedaj v razpravi osnutek zakona o usmerjenem izobraževanju, v katerega je vključeno tudi vprašanje mentorstva v krožkih.

OGLED RAZSTAVE

Mala razstava ob tej priložnosti je bila prirejena z namenom, da prikaže novejši dosežke in inovatorske izboljšave na področju čebelarstva opreme, pridobivanja čebeljih pridelkov ter njihovih proizvodov. Pogled v malo razstavo, pri kateri sta sodelovali OZD Medex in Zveza, je zbudil splošno zanimanje, saj so si lahko ogledali pred šolo čebelnjak na prikolicah, ki odpira možnosti in perspektive malim čebelarstvom s prevažanjem na pasišča in na ta način racionalno koriščenje naše tako različne in bogate čebelje paše; ogledali so si lahko šolski čebelnjak; posebno pozornost je zbudila električna naprava za pridobivanje čebeljega strupa in še in še.

PO SKUPNEM KOSILU PA OBJAVA REZULTATOV TEKMOVANJA

V napetem pričakovanju je stopila na oder ocenjevalna komisija pod vodstvom Franca Kolenca in objavila rezultate tekmovanja. (Komisijo so sestavljali člani republiške komisije za čebelarstvo naraščaj.) Za uvod so poudarili, da so naloge uspešno reševale prav vse ekipe, med temi pa je pozitivno odgovorila na vsa vprašanja in za svoje znanje prejela 48 točk v višji skupini ter se tako uvrstila na:

1. mesto ekipa čebelarstva krožka pri osnovni šoli Franja Vrunča v Celju; za nagrado pa je prejela AŽ panj z vložnim osmukalnikom za cvetni prah ali LR panj, knjigo »200 let pisane besede o slovenskem čebelarstvu« s posvetilom in Priročnik s posvetilom.

2. mesto je zavzela ekipa čebelar-skega krožka pri osnovni šoli Janka Padežnika v Mariboru s 47 točkami in prejela za nagrado panj-petsatar (prašilček), klobuk-safari, kadilnik z urnim mehanizmom, »200 let pisane besede o slovenskem čebelarstvu« s posvetilom in Priročnik s posvetilom.

3. mesto je zavzela ekipa čebelar-skega krožka pri osnovni šoli Primoža Trubarja v Laškem s 47 točkami in prejela za nagrado opazovalni panj, lovilec čebelnih rojev in literaturo s posvetilom.

4. mesto je zavzela s 46 točkami ekipa čebelarskega krožka pri osnovni šoli bratov Dobrotinškov v Vojniku in za to prejela literaturo s posvetilom.

V NIŽJI SKUPINI SO DOSEGLE

1. mesto z 32 točkami ekipa pri osnovni šoli Danile Kumar v Ljubljani - Ježica in prejela AŽ ali LR panj in literaturo s posvetilom kot v višji skupini.

2. mesto z 32 točkami ekipa ebelar-skega krožka pri osnovni šoli Slavka

Šlandra v Celju in prejela za nagrado enako kot ekipa v višji skupini.

3. mesto z 31 točkami ekipa čebelar-skega krožka pri osnovni šoli Dragotina Ketteja v Ilirski Bistrici in prejela za nagrado enako kot ekipa v višji skupini.

4. mesto s 30 točkami ekipa čebelar-skega krožka pri osnovni šoli v Smiču in prejela za nagrado literaturo s posvetilom.

Izven programa sta tekmovali ekipi čebelarskih krožkov gimnazije v Mur-ski Soboti in dijaka srednjih šol v Ljubljani - Ježica.

Posvetovanje in tekmovanje so spremljali TV ekipa in novinarji časopisov Delo, Ljubljanski dnevnik, Kmečki glas in Večer.

Posebno zahvalo pa zasluži učno-vzgojni kolektiv osnovne šole Danile Kumar z direktorjem na čelu, ki je s svojim razumevanjem in pomočjo pripomogel uspeli prireditvi. Nič manjšo zahvalo pa so zaslužili za požrtvovalno sodelovanje pri organiziranju člani čebelarske družine Ljubljana - Črnuče.

Martin Mencej

OBVESTILO

Čebelarske organizacije in čebelarje obveščamo, da je SPOJ izdal serijo petih značk. Vsaka značka v seriji je druge barve. Cena kompleta je 75.— din, posamezna značka pa je 15.— din. Značke lahko dobite na Zvezi čebelarskih društev Slovenije.

ZČDS

ČEBELARJEVA OPRAVILA V JULIJU

LOJZE KASTELIC

Pomladni razvoj čebelnih družin oz. rojilna doba je pri kraju. Razmnoževalna mrzlica v panjih je popustila in pri družinah je že čutiti skrb za obstoj. Zima je sicer še daleč, vendar čebele že mislijo nanjo. Najprej se znebijo odvečnih porabnikov hrane — trogov, zatem pa ob pičlih pašnih virih že začno zbirati zimsko zalogo okrog gnezda. Pri tem so večkrat tako zagnane, da zlasti pri starejših maticah in ob šibkejših gozdnih pašah zožijo gnezdo in na ta način omejujejo matici prostor za zaleganje. Čebelarji pravimo, da zalego blokirajo.

Tudi sicer je v tem času v čebeljnaku še marsikaj narobe. Družine so bolj ali manj izčrpane, bodisi od rojenja, bodisi od izdatne pomladne paše, ali pa tudi zaradi našega prevelikega izkoriščanja. Zelo verjetno je nekaj brezmatičnih, ali pa se jim matica še ni sprašila. Sati v plodišču so se postarali, nekaj bo verjetno še nedograjenih ali slabo zgrajenih, lahko pa so tudi že preveč napolnjeni z medom ali cvetnim prahom. Skratka, družine so v tem času potrebne temeljitega pregleda.

Predvsem moramo pregledati in urediti plodišče. Pri tem moramo računati s tem, da bomo po vsej verjetnosti čebele vzimili v plodišču, kakršnega bomo sedaj uredili. V plodišče sodi le neoporečno, ne prestaro in nezaleženo satje. Le na vsaki strani pustimo medno obnožinski sat. Zaenkrat lahko pustimo tudi še nedograjene sate, da le niso že preveč propolizirani, kar spoznamo po temnejših robovih celic. Ob količkaj dobri paši jih bodo čebele še dogradile in matica zalegla.

V medišču premestimo vse starejše sate, ki so deloma zaleženi ali pa de-

loma zaleženi. Težje lahko seveda stočimo oz. izkopamo iz njih cvetni prah. Na vsak način pa moramo tudi v medišču pustiti čebelam vsaj za dva sata medu in obnožine! To ne bo le družini za železno rezervo, pač pa taka zaloga izredno spodbudno vpliva na nadaljnji razvoj družine.

In razvojne spodbude so družine v tem času še kako potrebne. S kostonjevo pašo namreč v glavnem presahnejo izdatnejši viri medenja. Julijska vročina pa nam večkrat navrže še sušo, ki posuši nektar v preostalih cveticah. Če v takem primeru čebelam ne priskočimo na pomoč z dražilnim, pa čeprav le neznatnim krmljenjem — zadostuje en dcl raztopine ali pa tudi nekaj suhega sladkorja v pitalniku oz. v kockah — nam matice lahko občutno zmanjšajo krog zaleganja, katerega bomo pozneje le s težavo povečali.

Najboljša razvojna spodbuda je seveda paša, pa čeprav malenkostna. Če te nimamo v bližini čebelnjaka, naj

Čebeljak-kontejner olajša prevoz čebel na pašo

nam ne bo žal čebele prepeljati v kraje, kjer suša in julijska vročina rastlinskemu svetu ne more tako do živoga. Visokogorski svet, močvirni in barjanski predeli, obvodna področja in morda še kje, predstavljajo v juliju, če že ne bogato, pa vsaj skromno pogrnjeno mizo za naše čebele. Ob njej se nam bodo lepo okrepile, lahko pa nabrale tudi nekaj satov za točenje.

V juliju pa lahko računamo tudi z zelo močnimi pašami, ki nam utegnejo napolniti medišča, morda celo večkrat. Visokogorska smreka, macesen, predvsem pa hoja predstavljajo nadvse vznemirljive pašne možnosti, zlasti za prevaževalce. Pogumnejšim tudi vojvodinska sončnična prostranstva ne bodo predaleč, saj je zadnji dve leti sončnica tamkajšnjim čebelarjem navrgla skoro pol stota medu po panju. Malo bližja so pasišča v Posavini na slavonskem hrastu ali obsavskem drenaku in ciganskem perju. Pozneje pa v Kordunu in Liki na materini dušici in na drugem kršnem cvetju, če mu suša prizanese.

V času gozdne, zlasti hojeve paše moramo za družine še posebej skrbeti. Znano je, da nam te paše družine močno oslabijo. Nekaj zato, ker se nabiralkam zaradi prebadanja krile na iglicah močno skrajša življenjska doba, nekaj pa zato, ker tudi matica zmanjša zaleganje bodisi zaradi pomanjkanja cvetnega prahu, ali pa zaradi blokiranja zalege, kar se dogaja zlasti ob slabši gozdni paši. Da čebelam ne bo primanjkovalo cvetnega prahu, jih postavimo na takem mestu, kjer bo v bližini kak travnik ali večja gozdna jasa z obnožinskimi cvetjem. Proti blokiranju zalege pa se borimo z rednim dodajanjem praznih, najbolje sveže iztočenih satov v plodišče.

Na koncu še nekaj besed o preventivnih ukrepih v tem mesecu. Zlasti tistim čebelarjem, ki svojim čebelam posvečajo bolj malo časa, se dogaja, da ostane ta ali ona družina, ki je sicer močno živalna, dalj časa brez matice. Prav tako nam lahko zaradi daljšega brezpašnega obdobja matice domala povsem prenehajo z zaleganjem. V obeh primerih se množica med pomladnim razvojem izleženih čebel ne izčrpava dovolj hitro, ker v panjih pač ni dovolj zalege, katere nega čebele najbolj izčrpava. In ker tudi paše ni, ki bi zaposlila čebele, začno lenariti in življenjska doba se jim zelo podaljša. Preveč stare čebele pa so idealna možnost za razvoj noseme in pršice do te mere, da postanejo potencialna nevarnost za vsesplošno okužbo. Zlasti spore noseme se v starih čebelah razvijajo do stanja, ko začno zaradi pomanjkanja hrane gostiteljice množično zapuščati.

Tudi zato, če že ne zaradi drugega, so opravila v juliju pri čebelah nadvse pomembna. Nenehna skrb za nepretrgan razvoj v tem mesecu nam bo ohranila čebelne družine ne le močne vse tja do zazimljenja, ampak tudi zdrave. Predvsem pa iz navedenih razlogov v svojem čebelnjaku ne smemo trpeti dalj časa brezmatičnih družin, saj nam take lahko okužijo še ostale, sicer zdrave.

Ne bo napak, če prisluhnemo staremu čebelarskemu pravilu, ki pravi: »Če hočeš imeti čebele zdrave, jih pelji v hojevo pašo!« s pripombo, da paša na barjanskem špekku, ki s svojimi bodečimi cvetovi prav tako krajša življenje čebelam nabiralkam, zelo uspešno nadomešča hojo v tem pogledu. Torej lahko zapišemo: če hočeš imeti čebele zdrave, jih pelji na hojevo ali pa na barjansko pašo!

RAZSTAVA »ČEBELARSTVO JUGOSLAVIJE '79«

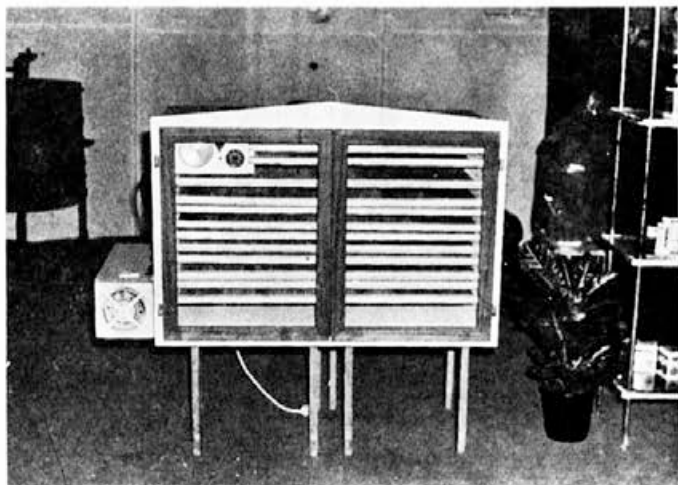
V kongresnih dneh je bila v športni dvorani »Zrinjevac« v Osijeku čebelarstva razstava, na kateri so sodelovali s svojimi eksponati čebelarstva organizacije, proizvajalci čebelarstva opreme in čebelarji. Na razstavi so bili prikazani poleg čebelarstva opreme in pripomočkov tudi drugi eksponati s področja čebelarstva: čebelji pridelki, literatura, zgodovinski arhivski materiali, diapozitivi, fotografije, pripomočki za strokovno izobraževanje ipd. Na razstavi je bilo moč najti eksponate iz domala vseh naših republik in pokrajin, zato je bila razstava resničen prikaz dosežkov v našem čebelarstvu. Razstava je imela še poseben pomen za naše čebelarstvo zato, ker so jo obiskali delegati vseh naših čebelarskih organizacij, ki bodo svoja zapažanja posredovali ostalim čebelarjem v svojem okolju.

Za uspeh razstave gre posebno priznanje gostitelju kongresa Čebelarskemu društvu Osijek, ki je prikazal skrbno zbran arhivski material, v katerem je prikazano delo društva v vseh sto

letih njegovega delovanja. Društvu je bila podeljena zlata medalja. Prav tako tudi Čebelarskemu muzeju iz Radovljice za razstavo slovenskih panjskih končnic. Za čebelarstvo opremo je bilo podeljenih šest srebrnih medalj za eksponate, ki so izpolnjevali kriterije glede standardov, kvalitete, pomena za naše čebelarstvo ipd., ki jih je predpisal SPOJ. Med te sodijo:

— Sušilna omara za cvetni prah, ki jo je predstavila Čebelarska zadruga Split (sl. 1). Sušilnica deluje na ogrevanje z električnim tokom. Opremljena je z ventilatorjem in termostatom in ustreza sodobnim zahtevam za sušenje cvetnega prahu. Ker je cvetni prah vedno bolj iskan čebelji pridelek, je sušilna omara koristna oprema za tista čebelarstva, ki so oddaljena od odkupnih mest.

— Električno gonilo za točilo je prvi domači serijski izdelek za mehanizacijo točenja. Opremljeno je z regulatorjem hitrosti vrtenja in stikalom za izbiro smeri vrtenja. Delovna organizacija Medex ga je razstavila skupno s toči-

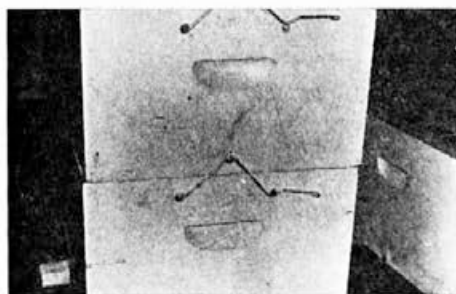
Domača izvedba sušilne omare za cvetni prah (L. K.) (sl. 1)

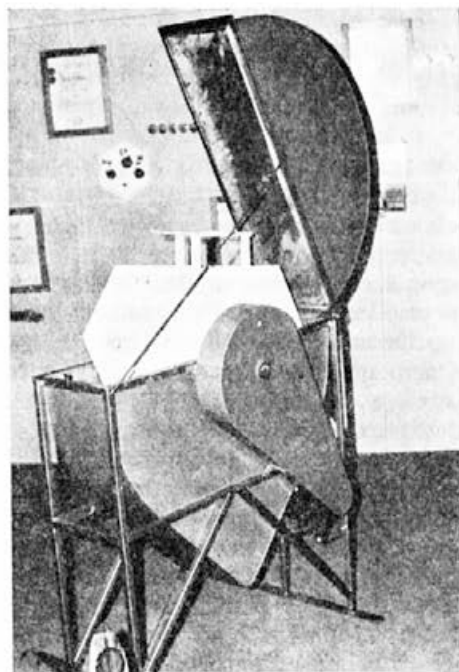
Cebelar Ivan Vener demonstrira dvigalo za panje (L. K.) (sl. 2)

lom iz nerjaveče pločevine in paličastim košem.

— Električno dvigalo na akumulatorski pogon je predstavil čebelar Ivan Vener, ki mu veliko število panjev (okrog 500) narekuje uvajanje mehanizacije v čebelarstvo (sl. 2). Dvigalo je v celoti domače konstrukcije. Vgrajeno je na kamion, s katerim prevaža čebele. Tov. Vener je predstavil tudi drugo opremo, ki jo uporablja v svojem

Nova renesansa nekdanjih točil (L. K.) (sl. 3)

Spojke za nakladne panje avstralski model (L. K.) (sl. 4)

čebelarstvu: rešetkasto podnico za nakladne panje, izpihalnik, osemSATNE naklade, posebne spojke za naklade (sl. 3) ipd., večinoma izdelano po ameriških vzorcih ali pa od tam nabavljeno.

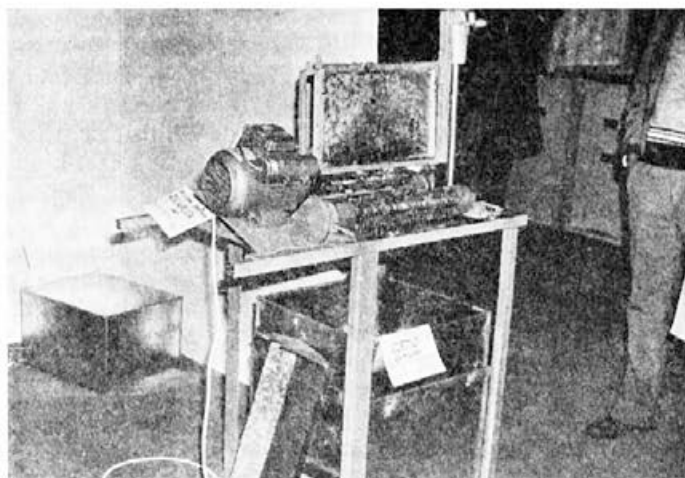
— AŽ panji standardne kvalitete, s katerimi slovijo vrhniški mizarji že od rojstva AŽ panja, so bili iz delavnice Matije Japlja. Priznanje je nedvomno zaslužen, saj si kvaliteta zelo težko utira pot v naši opremi.

— Zbiralnik čebeljega strupa je razstavil avtor tega sestavka. Opremljen je z nekaterimi dodatki, ki omogočajo optimalno odbiro čistega čebeljega strupa.

— Priznanje za svoja dela so dobili tudi učenci iz šolske zadrage »Milan Ilić-Čiča«, ki so na keramiki upodobili življenje čebel tako, kot si ga predstavlja otroška domišljija.

Podeljenih je bilo osem bronastih medalj. Večinoma so jih dobili avtorji

Stroj za odkrivanje
mednih pokrovcov
(L. K.) (sl. 5)

konstrukcij, ki pomenijo napredek v našem čebelarstvu:

— Točilo, izdelano iz nerjaveče pločevine je razstavil Medoprodukt — Subotica. Točilo je na ročni pogon. Ker je to že drugo serijsko točilo iz nerjaveče pločevine v našem čebelarstvu, je mogoče pričakovati, da bo kmalu tudi pri nas šlo točilo iz pocinkane pločevine v muzej, kamor tudi sodi.

— Priznanje sta dobili še dve točili v radialno-vertikalni izvedbi ali točilo z vodoravno pogonsko osjo. Predstavila sta jih Ignac Legat (sl. 4) in Jovan Novoseljački. S tovrstnimi točili so čebelarji zelo zadovoljni. Satov ni tre-

ba obračati, med je hitro iztočen pa tudi manj viskozne vrste medu je moč točiti. Avtorja napovedujeta še nadaljnje izboljšave pri točenju medu.

— Novost pri poskusu mehanizacije točenja je tudi stroj za odkrivanje mednih pokrovcov. Izdelal ga je čebelar Stjepan Brijačak, ki je znan tudi po drugih konstrukcijah na področju mehanizacije v čebelarstvu (sl. 5).

— Za kvalitetno izdelane nakladne panje je dobilo priznanje podjetje za impregnacijo in predelavo lesa Čičevac. Izdelujejo samo standardne panje. Po podatkih, ki smo jih dobili od predstavnikov, lahko pričakujemo, da bo-

Pogled na del razstave

Del paviljona DO Medex in Čebelarkega muzeja Radovljica

do s svojimi proizvodnimi kapacitetami močno posegli v boj pri serijski proizvodnji panjev pri nas.

— Pčelarski kombinat Beograd je razstavil univerzalno malo tehniko za

panje, ki jo izdeluje Sloga iz Beograda.

— Bronasto kolajno sta dobila tudi Dalmatinska čebelarska zadruga iz Splita za razstavljeno stiskalnico za vosk iz 18. stoletja in Pčelarska centrala iz Zagreba za embalažo propolisa.

Posebna priznanja so bila podeljena za razstavne paviljone gospodarskih organizacij: Medex (zlato medaljo), Medoprodukt - Subotica (srebrno) in Pčelarski kombinat Beograd (bronzasto).

Vsem razstavljalcem so bila podeljena pismena priznanja za sodelovanje na razstavi. Tudi med našimi čebelarji jih je precej, ki so prispevali svoj delež k uspehu razstave.

L. Klun

ZAKLJUČNI DOKUMENT IX. KONGRESA ČEBELARJEV JUGOSLAVIJE

ORGANIZIRANOST ČEBELARJEV

Dosedanje delo čebelarskih organizacij je bilo najučinkovetejše tam, kjer so se oblikovale na področju družbenopolitičnih skupnosti. Zato je potrebno osnovati čebelarska društva vsaj po občinah, pri večjih skupinah čebelarjev pa po krajevnih skupnostih.

Se naprej si moramo prizadevati, da v čebelarske organizacije vključimo vse čebelarje, ne glede na število panjev, ker le s pomočjo čebelarskih organizacij lahko posamezniki tudi z majhnim številom panjev dosežejo svoje zanimanje in pravice. Da bi dosegli skupne cilje in koordinacijo skupnih akcij v posamezni regiji, lahko čebelarske organizacije organizirajo tudi regionalna združenja na delegatskem sistemu.

V delo čebelarskih organizacij moramo prek odborov in komisij vključiti čim več članov. Tako bomo dosegli ustvarjalnost in pobudo ter istočasno dali možnost, da se v akciji čebelarske organizacije vključijo vsi, ki se kakorkoli zanimajo za razvoj in napredek čebelarstva. V vodstvo čebelarskih organizacij moramo vključiti

vati mlade ljudi in ustvariti načelo kolektivnega vodenja in kolektivne odgovornosti v okviru izvršnih odborov in skupščine čebelarskih organizacij in njihovih zvez.

Ker se s čebelarstvom bavijo ljudje različnih poklicev, moramo imeti več oblik združevanja dela in sredstev.

V prvi vrsti so to čebelarske organizacije, ki morajo upoštevati karakteristike pogodbenih skupnosti, kjer bodo našli svoje zanimanje tudi čebelarji z majhnim številom panjev. Kjer so za to pogoji, moramo delati na višji obliki organiziranosti dela in sredstev prek osnovnih organizacij kooperantov oz. osnovnih zadrugnih organizacij ali specializiranih čebelarskih zadrug. Ne smemo zanemariti tudi sklepanje delovnega razmerja s čebelarsko organizacijo za nedoločen čas v skladu z zakonom o združevanju dela, posebno v prehodnem obdobju do popolnega združevanja dela in sredstev vseh čebelarjev.

Čebelarske gospodarske organizacije se bodo zaradi usklajevanja razvoja združile najprej v svoji regiji in republiki oz.

pokrajinah in zato v vsej Jugoslaviji v duhu ustave in zakona o združenem delu. To bo pripomoglo k hitrejšemu razvoju lastne in skupne proizvodnje in pa to, da v čim krajšem času postanemo od uvoznikov čebeljih pridelkov izvozniki.

Na osnovi zaključka republik in pokrajin bo poslovna skupnost za čebelarstvo Jugoslavije in SPOJ izdelala zaključke porabe in pridelovanja čebeljih proizvodov in s tem onemogočila uvoz medu izven teh zaključkov.

Da bi hitreje razvili lastno pridelovanje čebeljih proizvodov in njihovo končno izdelavo, se moramo truditi, da sklenemo samoupravni sporazum med čebelarскими gospodarskimi organizacijami o združevanju in izdajanju sredstev za napredek čebelarstva v celoti. Sredstva za to moramo v prvi vrsti odvajati iz razlike v ceni med izvozniki in domačimi določili. Z družbenim dogovorom bomo določili, katere organizacije se bodo ukvarjale z izvozom in uvozom čebeljih proizvodov. Čebelarске gospodarske in družbene organizacije skupaj se bodo prizadevale, da se združijo z drugimi pridelovalci hrane, ki uporabljajo ali bi lahko uporabljali čebele kot oprasovalke, in bi tako našli merila za razdelitev skupaj ustvarjenega dohodka v skupnem interesu, del tega dohodka pa usmerili v razvoj čebelarstva. Poslovna skupnost za čebelarstvo Jugoslavije in SPOJ si bosta skupaj prizadevali, da vključita čebelarstvo v sistem SLO, tako da bi nekatere čebelje proizvode vnesli v seznam državnih materialnih rezerv.

Čebelarji se bodo trudili, da ustanovijo večje število čebelnjakov v okviru združenega dela. Ti čebelnjaki bodo lahko uporabljali znanstveno-tehnično-tehnološke dosežke, tako da bodo lahko postali zgledni čebelnjaki.

Truditi se moramo, da ustvarimo model čebelnjaka, kjer bi dosegli dodaten dohodek. S takimi čebelnjaki bi morali začeti povsod, kjer so za to dani pogoji, posebej na gričevnatem in planinskem svetu.

Še naprej se moramo truditi, da v načrtih družbenoekonomskega razvoja občin, republik, pokrajin in federacije obravnavamo čebelarstvo kot vejo poljedelstva.

SPOJ in poslovna skupnost za čebelarstvo Jugoslavije bosta uskladila srednjeročne načrte razvoja čebelarstva republik in pokrajin.

Da bi vključili in pripravili čim večje število mladih za pridelovanje, moramo vsaj po občinah omogočiti udeležencem čebelarско skupnost ali v okviru obstoječe osnovati čebelarski krožek. Čebelarско društvo pa naj nad to šolsko čebelarско zadrugo ali krožkom prevzame patronat. Pokrajinske in republiške organizacije morajo skupaj z ustanovami za napredek osnovnega šolstva dati možnost, da se izobražujejo učitelji-voditelji dijaške čebelarске zadruge.

Tečajji in predavanja ostajajo še naprej osnovna oblika izobraževanja čebelarjev. V naslednjem razdobju je treba temu dati javni pomen in z nekaterimi temami obiskati osnovne in druge šole. SPOJ in poslovna skupnost za čebelarstvo Jugoslavije bosta skupaj z republiškimi in pokrajinskimi organizacijami izdelali učne pripomočke, v prvi vrsti diapositive in filme.

Čebelarске gospodarske organizacije bodo z družbenimi sredstvi načrtno propagirale vrednosti in porabo čebelarских proizvodov.

V sistemu osnovnega in strokovnega izobraževanja je čebelarstvo zapostavljeno. S SIS usmerjenega izobraževanja moramo proučiti možnost usposabljanja mladine tudi za to vejo kmetijstva. V načrtih razvoja in napredka čebelarstva moramo predvideti tudi potrebe po kadrih, ki bodo strokovno usposobljeni.

Udeleženci IX. kongresa čebelarjev Jugoslavije so sprejeli kodeks čebelarjev, ki uravnava obnašanje čebelarjev.

ČEBELJI PROIZVODI IN NJIHOVA UPORABA

V prihodnjem obdobju moramo posvetiti večjo skrb višji stopnji smotrnosti čebeljih proizvodov. Pri uporabi čebeljih proizvodov moramo imeti v vidu predvsem naslednje:

1. Čebelji proizvodi so pomembne snovi z zdravilnim učinkom in lastnostmi, vendar sedaj še ne moremo govoriti o njih kot o zdravilu. Med lahko zaradi svojih dietičnih in zdravilnih lastnosti uvrstimo v področje »obrobne medicine«.

To dejstvo nalaga proizvajalcem še večjo odgovornost do ljudi, njihovega zdravja in ugleda čebelarstva. Neresnično obveščanje javnosti, ki z namenom, da širi neznanja, senzacionalnost in špekulacijo, škoduje napredku čebelarstva.

2. Vse bolj se zastruje vprašanje kvalitete osnovnih čebeljih proizvodov in njihovega predelovanja, čemur prispeva povečano onesnaževanje človekove okolice in delno tudi pomanjkanje določenih standardov. Čebelarskim društvom priporočamo, da čimbolj sodelujejo s kmetijskimi in drugimi strokovnjaki pri uporabi kemijskih sredstev v kmetijstvu, da bi ta sredstva uporabljali takrat, ko niso škodljiva za čebele v času cvetenja in da bi uporabljali sredstva, ki se hitro razkrajajo in so čimmanj škodljiva za okolico.

Antibiotike moramo v čebelarstvu uporabljati samo pod nadzorstvom veterinarske službe in se izogibati uporabi antibiotikov, ki se uporabljajo v humani medicini.

3. Še naprej moramo proučevati naravne antibiotične lastnosti medu.

4. Čebelarska organizacija zahteva, da v pravilniku povsem izločijo uvožene medove od domačih in da dosledno temu pojasni, ali so v čisti obliki ali v mešanicah z domačimi medovi.

5. Učinkovito moramo spodbujati znanstveno raziskovalno dejavnost na področju globljega spoznavanja lastnosti uporabe čebeljih proizvodov v čebelarstvu.

Menimo, da je zelo koristna odločitev apimondije o snovanju stalne komisije za čebelarstvo, ki je bila ustanovljena na osnovi jugoslovanskega predloga in zaključka III. mednarodnega simpozija o čebelarstvu v Portorožu leta 1978.

Znanstveni dosežki in sodelovanje naših in tujih znanstvenikov bodo hitreje izmenjavali izkušnje za nadaljnji razvoj čebelarstva.

BOLEZNI ČEBELJIH DRUŽIN

1. Mreža diagnostičnih ustanov za raziskovanje bolezni čebeljih družin je v celoti razširjena v SFRJ, vendar še niso v SR Makedoniji in SR Črni gori organizirali sistema odkrivanja okužb, kar moramo čimprej storiti.

2. Pri odgovornih republiških in pokrajinskih organih moramo doseči, da ugo-

tovijo, zakaj del odkritih okužb ne registrirajo. Čimprej moramo to odstraniti v skladu z odlokom o odkrivanju okužb živali in moramo se takoj lotiti odkrivanja kužnih bolezni in vzrokov pogina (Uradni list SFRJ, št. 1/78).

3. Kraje, kjer so razširjene kužne bolezni čebeljih družin, moramo objaviti vsako leto v čebelarskih republiških glasilih. Tako bi čebelarje seznanjali, ko se odločajo za prevoze, in tako čebelarje poučili, hkrati pa tako čimprej odkrili žarišča bolezni.

4. Preprečevati in zatirati čebeljne kužne bolezni zaradi zelo razširjenega prometa s čebelami in hitrega širjenja nekaterih kužnih bolezni smo začeli organizirano in uspešno od 1975. leta dalje, vendar se v SR Makedoniji in SR Črni gori šele postopno lotevajo organiziranega zatiranja.

5. Da bi izenačili metodologijo v SFRJ, moramo nujno izdati zvezni pravilnik o preprečevanju in zatiranju čebeljih kužnih bolezni.

6. S pravilnikom bi morali rešiti način nadzorstva nad prometom s čebelami. Prav tako tudi delež predlagalcev pri nudenju pomoči pri preprečevanju in zatiranju okuženih čebeljih družin.

7. Z medrepubliškim dogovorom bi morali urediti vprašanje višine taks in podaljšanja veljavnosti potrdila o zdravstvenem stanju čebeljih družin na enoten način za vso državo in proučiti ekonomsko upravičenost te takse.

8. Razširiti je potrebno, da odgovorne inšpekcije ter strokovne službe izvajajo potrebne ukrepe pri preprečevanju in zatiranju kužnih bolezni čebeljih družin in se lotijo potrebnih oblik sankcij in neplačevanje odškodnin pri tistih čebelarjih, ki se ne držijo predpisov (ne prijavljajo sum okužbe, ne upoštevajo ali le delno upoštevajo ukrepe laiki, neodgovorna in nestrokovna uporaba antibiotikov itd.).

TEHNOLOGIJA IN STANDARDI

1. Da bi se hitreje razvijalo in napredovalo čebelarstvo, sprejemamo naslednje izvirne tipe panjev kot standarde za SFRJ:

Langstroth-Root (LR panj)

Dadant-Blatt (DB panj)

Razen teh panjev lahko kot standardne izdelujemo LR panje z osmimi satniki v notranjosti in DB panje z desetimi normalnimi satniki v plodišču oziroma s po 10 polovičnimi satniki v medišču.

Večja količina serijske proizvodnje sprejetih tipov panjev mora znižati ceno panjev in stroškov pridelovanja čebeljih proizvodov.

Kongres predlaga, da do naslednjega kongresa izdelamo predloge za standarde za vso čebelarstvo opremo in čebelarstvo proizvode, za katere pri nas še nimamo standardov.

3. Lotiti se moramo ukrepov, da na najprimernejši način rešimo registracijo motornih vozil in prikolic, ki služijo v čebelarstvu.

4. V sodobnem čebelarstvu je za prehrano čebel nujen sladkor, zato si ga moramo redno vsako leto zagotoviti najmanj 15 kg na panj.

5. Lotiti se moramo potrebnih ukrepov, da pridobimo regrese in druge olajšave pri nabavljanju čebelarstva pribora, panjev, orodja in reprodukcijskega materiala za čebelarstvo.

6. Lotiti se moramo ukrepov, da ustanovimo znanstvene čebelarstvo ustanove, nujne za sodobno raziskovanje z namenom, da povečamo produktivnost v čebelarstvu.

7. Kongres obvezuje čebelarje proizvajalce, da pri vzreji čebel uporabljajo naj-sodobnejše metode, ki jih priporočata sedanja čebelarstva veda in praksa, ker bo to pripomoglo k povečanju pridelka na panj in donosnejšemu čebelarjenju.

8. Medsebojne odnose proizvajalcev predelave in prometa s čebeljimi proizvodi moramo urediti na dohodkovnih odnosih. Na osnovi deleža pri ustvarjanju dohodka lahko realno pričakujemo, da se bo delež v maloprodajni ceni oblikoval na osnovi 60 % za neposrednega pridelovalca in po 20 % za predelovalca in trgovsko organizacijo.

BIOLOGIJA ČEBEL

1. Nadaljnji razvoj našega čebelarstva ne bo uspešen, če ne bomo zagotovili pogojev in nosilcev sistematičnega dela pri selekciji, kategorizaciji, rajonizaciji in

ohranitvi naših ekotipov in sojev kranjske čebelje pasme.

2. Ta pogoj uspešnega razvoja lahko dosežemo z ustanovitvijo ustreznih središč za selekcijo in vzrejo kranjske čebelje pasme. Predlagamo, da se imenuje poseben odbor, ki bi izdelal načrt, nosilca in pogoje za ustanovitev takšne vesplošne jugoslovanske ustanove oziroma podprl vsako drugo pobudo, ki bi prevzela te naloge.

3. Sredstva, ki bi se zbrala za napredek čebelarstva, bi morala biti v prvi vrsti namenjena za omenjene cilje.

MEDOVITO RASTLINSTVO IN SKRIB ZA KMETIJSKE MEDOVITE KULTURE

Medovito rastlinje predstavlja temelj za obstanek čebel in za čebelje pridelke. Na drugi strani pa čebela z opraševanjem kmetijskih kultur povečuje donose. Prednostne naloge za izboljšanje čebelje paše so:

1. Zaradi različnih reliefnih in klimatskih pogojev ima Jugoslavija raznovrstno medonosno rastlinje, ki se razprostira na velikih površinah. Ne moremo prikazati točne slike čebelje paše zaradi boljšega izkoriščanja, zato moramo najprej izdelati zemljevid medonosne flore v Jugoslaviji.

Ob tej priložnosti bi bilo potrebno izdelati enotno metodologijo, da rešimo to nalogo.

2. Opraševanje kmetijskih kultur s pomočjo čebel je že sestavni del agrotehnike. Čebela kot opraševalec opravlja svojo nalogo pri opraševanju kmetijskih kultur ne glede na to, komu pripada medovito rastlinje in komu pripada čebela. Zato je čebela sestavni del zaščite narave.

3. Zvezi čebelarstva organizacij Jugoslavije priporočamo, da je pobudnik akcije pri selekciji medonosne flore. V to akcijo moramo vključiti vse zainteresirane, ki se ukvarjajo z zasajanjem dreves v parkih, gozdovih itd.

4. Večjo pozornost moramo posvetiti pesticidom, ki zmanjšujejo proizvodno sposobnost medovitega rastlinja in čebel.

Udeleženci IX. kongresa čebelarjev Jugoslavije so postavili osnove načrta samoupravnega sporazuma med porabniki in čebelarji pri izkoriščanju čebel za opraševanje kmetijskih kultur.

ZAKAJ ČEBELARSKA PROIZVODNJA V SFRJ ZAOSTAJA ZA POLJEDELSKO?

DIPL. INŽ. BOŽIDAR VESKOVIČ

Proizvodnja zadostnih količin hrane je večji ali manjši problem večine dežel v svetu. Predvsem se to kaže v deželah v razvoju, kjer živi največ svetovnega prebivalstva. Zaradi tega je proizvodnja hrane svetovni pa tudi jugoslovanski problem. Nek naš novinar je v »Politiki« 15. aprila 1979 kot komentar ob letu otroka citiral del teksta enega najuglednejših pariških časopisov »Mond«, kjer med drugim piše: »Nesprejemljiv je svet, v katerem vsak dan umre od lakote 12.000 ljudi, pol milijarde pa jih životari v nečloveških pogojih.«

Pri nas je od osvoboditve do danes proizvodnja hrane predstavljala eno prioriteten nalog. Proizvodnja hrane je bila pri nas leta 1978 več kot dvakrat večja od leta 1947, kar potrjujejo tudi uradni statistični podatki.

Indeks poljedelske proizvodnje

1947	1957	1967	1977	1978
65	104	132	172	162

Tudi v tekočem srednjeročnem načrtu razvoja Jugoslavije od 1976 do 1980 spada agroindustrijski kompleks kot skupna politika socialističnih republik in pokrajin med prioriteten razvojne smeri gospodarstva Jugoslavije. Glede pomena poljedelstva v skupnem razvoju države bo doseganje ciljev dogovora o razvoju agroindustrijskega kompleksa bistveno pripomoglo k povečanju rasti gospodarstva v celoti, k stabilizaciji in boljši življenjski ravni prebivalcev, to je eden bistvenih dejavnikov nadaljnega razvoja naše samoupravne socialistične družbe.

Pri povečanju proizvodnje hrane je posebno pomembna tudi vloga in razvoj če-

belarstva, ne samo zaradi povečanja proizvodnje čebeljih proizvodov, ki jih uporabljamo v prehrani, ali kot surovine v nekaterih vejah industrije, v farmaciji in še v druge namene, kjer so praktično nezamenljivi, ampak predvsem zato, ker z opravevanjem rastlin čebele bistveno vplivajo na povečanje kmetijske proizvodnje in boljšo kakovost plodov. S tem čebele tudi pocenjujejo to proizvodnjo oziroma povečajo produktivnost dela. Tako z rejo čebel zaposlujeemo novo in obenem bolje izkoriščamo že obstoječo delovno silo, delo s čebelami ugodno vpliva na zdravje, čebelarstvo omogoča prebivalcem vasi in mest dopolnilno aktivnost, dopolnilni vir dohodka, čebele imajo poseben pomen pri zaščiti človekovega okolja in končno je razvoj čebelarstva zelo koristen za potrebe narodne obrambe.

Da bi dobili vpogled, kako zaostajamo v proizvodnji čebelarstva za celotnim razvojem kmetijstva v naši deželi in še posebno v proizvodnji osnovnih poljedelskih kultur in v proizvodnji živinoreje, navajamo vzporedni prikaz teh odnosov.

Razvoj kmetijske proizvodnje

Navedli smo že, da je kmetijska proizvodnja v povojnem času dosegla pomembne uspehe tako v skupnem obsegu kot tudi v proizvodnji osnovnih kmetijskih proizvodov — pšenica, koruza, meso, mleko, jajca in drugo — posebno v družbenem sektorju, kjer uspehe lahko primerjamo z najboljšimi v svetu.

Po uradnih statističnih podatkih je bila rast skupne kmetijske proizvodnje, proizvodnje v živinoreji in proizvodnje medu v zadnjih letih naslednja:

	Kmetijska proizvodnja skupaj	Zivino- reja	Govedo- reja	Proiz. medu	Število nanjev
1947	100	100	100	100	100
1957	160	136	151	72	81
1977	265	306	305	108	97
1978	ocena 249	317	318	88	112

KVALITETA IN SHRANJEVANJE MATIČNEGA MLEČKA

DIPL. INŽ. VERA VUKMIROVIĆ

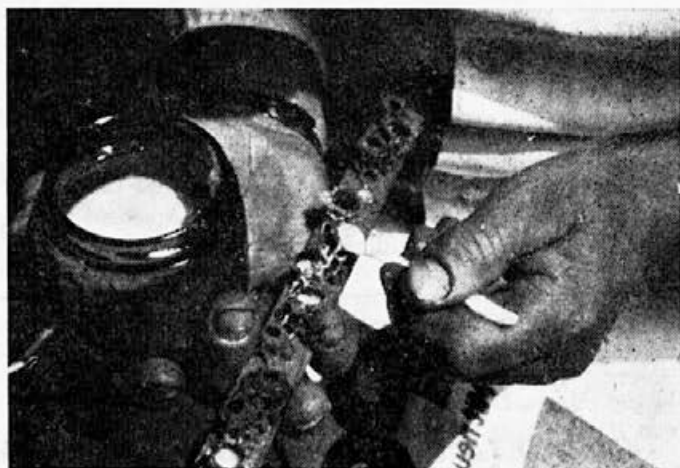
Dosedanja spoznanja so nam pokazala, da ima matični mleček izrazito fundametalno biološko vlogo v razvojni biologiji čebele. Za čebeljo družino je mleček to, kar je za sesalce mleko ali za ptice rumenjaki in beljak. Je izloček farangealnih žlez, ki ležijo v čebelji glavi tik možganov. Z njim mlade čebele dojilje, stare 5—12 dni, prve dni ličinkinega razvoja krmijo enako ličinke čebel delavk, troto in matic, po tretjem dnevu pa matični mleček dobiva le matična ličinka Čeprav sta čebela in matica iz genetsko enakega jajčeca, se ličinka ob obilnem in izključnem hranjenju z matičnim mlečkom razvije v spolno razvito samico, čebelje ličinke pa v spolno okrnelo delavko. Delavka in matica se razlikujeta po mnogih morfoloških znakih, fizioloških in bioloških lastnostih ter po dolžini življenja.

Matični mleček je torej biološki stimulator, ki pri čebelah odloča o dolžini življenja in o sposobnosti za razmnoževanje. Vsa ta dejstva pa so dala misliti biologom in kemikom, da je v matičnem mlečku kompleks snovi, ki lahko vplivajo ugodno tudi na človeški organizem. Vloženi so bili veliki naporji v razsvetljevanju zelo sestavljene kemijske strukture te biološko zelo zanimive substance. Kemični sestav matičnega mlečka je izredno kompliciran, saj najdemo v njem poleg vode še **zmes sestavljenih beljakovin**, ki so sestavljene iz 20 aminokislin (kot so: alanin, arginin, asparaginska kislina, glutaminska kislina, cistin, leucin, izoleucin, lizin,

fenilalanin, prolin, serin, taurin, treonin, tirozin, valin, glicin, histidin, metionin, triptofan, beta-alanin), **sladkorje** (saharozo, glukozo, fruktozo, ribozo), **manjšo količino lipidov** (gliceridi, fosfolipidi, sterini, voski, maščobne kisline), **veliko število vitaminov** kot so: B₁, B₂, B₆, pantotenska kislina, vitamin H, inozitol, folna kislina, PP vitamin, ter male količine vitaminov A, C, D in E, **sledove prvin** (v obliki soli: železo, mangan, nikelj, kobalt, silicij, krom itd.). Rezultati mikrobioloških raziskav pa so pokazali, da ima matični mleček tudi baktericidno in bakteriostatično delovanje, kar pripisujejo predvsem 10-oxy-2-decenski kislini, ki je prisotna v mlečku ter preprečuje kvarjenje mlečka na višji temperaturi v panju.

Z ozirom na biološko vrednost bakteriostatične in baktericidne lastnosti kemijsko sestavo ter poskusih na živalih in kliničnih testih na ljudeh pa zavzema matični mleček vse pomembnejšo vlogo v humani medicini. Mednarodna trgovina z matičnim mlečkom je v polnem razmahu, tako da je postala kontrola bistvenih parametrov matičnega mlečka nujnost. Potrebno je bilo sestaviti protokol kontrole kvalitete tega produkta, pri čemer se kontrola na eni strani nanaša na kvantitativno določitev glavnih komponent matičnega mlečka:

- množina vode oziroma suhe snovi,
- množina reducirajočih sladkorjev,
- množina lipidov,
- množina beljakovin,

— množina 10-oxy-2-decenske kisline.
Na drugi strani pa na določitev specifičnih lastnosti matičnega mlečka:

- pH-vrednost,
- kislinška vrednost,
- površinska napetost,
- antimikrobno delovanje.

Tako smo tudi v Medexovem kontrolnem laboratoriju v pretekli sezoni interno določevali pri odkupljenem matičnem mlečku odstotek suhe snovi in pH-vrednost, določali množino tujih primesi kot so voščine, ličinke, onečiščenje ter vodili kartoteko za vsakega posameznega proizvajalca. Glede na rezultate analiz in z ozirom na strokovno literaturo pa smo se odločili, da v letošnji sezoni mleček pri odkupu razvrstimo v dva razreda:

Zahteve za I. razred:

- suha snov minimalno 33 %,
- pH-vrednost maksimalno 4,1,
- brez primesi voščin ličink itd.

Zahteve za II. razred:

- suha snov minimalno 30 %,
- pH-vrednost maksimalno 4,1,
- prisotnost onečiščen.

Interno pa bomo kontrolirali še množino beljakovin (po klasični metodi in kolorimetrično), vsebnost 10-oxy-2-decenske kisline, vpeljali pa bomo tudi ekspresno metodo za določevanje nativnosti (»starosti«) matičnega mlečka z metodo oksidacijske deklorizacije raztopine matičnega mlečka.

Zanimiva pa je tudi kontrola biološke kvalitete matičnega mlečka, ki jo uporabljajo v ZSSR. Za tak poizkus vzamejo

10 enodnevnih ličink, ki jih hranijo z matičnim mlečkom pod posebnimi pogoji na + 35° C. Sesti dan določijo težo preživelih ličink na analitski tehtnici. Mleček je dober, če povprečna teža preživelih ličink, katerih ne sme biti manj kot 7, znaša najmanj 180 mg.

Da bi bila proizvodnja matičnega mlečka dovolj kvalitetna, morajo imeti čebele vsekakor dovolj cvetnega prahu, medu in vode, poleg tega pa tudi ugodno temperaturo. Samo pobiranje matičnega mlečka je potrebno oprayiti potem, ko dojlje napolnijo matičnjake z dovoljno količino matičnega mlečka in preden ličinke porabijo večji del. Praviloma se mleček pridobiva iz še odprtih matičnjakov pri starosti ličink 48 do 52 ur po cepljenju, kajti kasneje mleček v že zaprtih matičnikih dobi drugačno barvo in konsistenco, saj ima že primesi sekrecije ličink. Paziti je še potrebno, da se mleček ne pobira iz trotovske zalege, tak mleček ima rumenkast videz, pa tudi kemijska sestava je drugačna.

Zelo je važno, da čebelarji pazijo na higiensko pridobivanje tega čebeljega pridelka. Pri tem je zelo pomembna osebna higiena: čiste roke, oblačila, redni zdravniški pregledi za delavce v živilski stroki, prav tako pa je pomembna higiena prostora, v katerem se mleček pobira, kakor tudi orodja, ki se uporablja za pridobivanje. Najbolj higienski način pridobivanja bi bil sicer vakuumski sesalnik, kjer je izključen kontakt mlečka z okuženim orodjem, rokami, zrakom itd. Ker pa

praksa kaže, da se zaenkrat še vedno uporabljajo leseni in plastični pripomočki (kovinski so izključeni) moramo posvetiti tu še posebno pozornost higieni. Ker se les težko čisti, je potrebno, da čebelarji, ki delajo z lesenimi pripomočki (žličke, zobotrebcji) pri odstranjevanju ličink in pobiranju mlečka uporabljajo nove prekuhane pripomočke (vrejo naj vsaj 5 minut v vodi). To orodje naj se ne uporablja dlje kot za enodnevno pridobivanje. Orodje iz plastične mase je sicer uporabno za večkratno pridobivanje, vendar moramo tudi tega pred uporabo v vodi prekuhati nekaj minut. To velja za trdo plastiko.

Potrebno je tudi paziti, da mleček ne vsebuje delov matičnikov — voščin in pa ličink. Pred pobiranjem je potrebno z ostrim nožkom, ki smo ga prežarili v plamenu plinskega gorilnika, pazljivo obrezati prazen del napoljenih matičnikov, z zobotrebcom pa odstraniti ličinko ne da bi jo poškodovali, ker se sicer njihova vsebina pomeša z mlečkom. Pripravno je, če mleček precedimo skozi sterilno gazo. Polnimo ga v sterilne kozarčke iz temnega stekla, ki ščiti pred svetlobo.

Matični mleček je zaradi svojih sestavin zelo občutljiv, škodujeta mu toplota, svetloba, vlaga in kemijska sredstva. Na toploti mleček zgubi vlogo, svetloba pospešuje redukcijo kisika in deluje kot katalizator kemijskih reakcij. V vlagi mleček plesni, na zraku se suši in postane lepljiv, trd in dobimo temno rumeno barvo. Torej so za skladiščenje matičnega mlečka vsekakor potrebne nizke temperature. Najsigurnejše se mleček skladišči z liofilizacijo. To je postopek, s katerim se matičnemu mlečku pri nizki temperaturi — 60° C pod vakuumom odvzame voda in se s tem pretvori v suh prašek. To lahko opravljajo le specializirani zavodi, ki imajo ustrezno aparaturo. Ruski avtorji navajajo tudi shranjevanje matičnega mlečka v medu in pa s 40 % alkoholno raztopino. Vsekakor ta način ne pride v poštev za Medexove pridelovalce matičnega mlečka, saj bi dodatek 40 % raztopine alkohola mleček razredčil, spremenil bi se odstotek suhe snovi, s tem pa tudi razred odkupa. Zatorej naj proizvajalci hranijo mleček na nizki temperaturi od 0 do 4° C in ga čimprej oddajo v skladišču Medexa.

OPAZOVALNA SLUŽBA MEDENJA

V osnutku plana srednjeročnega razvoja čebelarstva gospodarstva za obdobje do leta 1985 načrtuje Medex nekaj dejavnosti, ki so pomembne za intenzivnejše razvijanje slovenskega in jugoslovanskega čebelarstva. V ta okvir sodijo vsestransko razvijanje kooperantskih razmerij čebelarjev, povezovanje Medexa z drugimi organizacijami združenega dela, zadrugami, povezovanje z znanstveno raziskovalnimi institucijami, uvajanje posebnih strokovnih služb in razvijanje pospeševalnih dejavnosti kot so proučevanje in pospeševanje gojenja medovitega rastlinstva, organizacija opazovalne službe medenja in podobno. Nekatere naloge smo že letos začeli izvajati, med te sodi tudi organizacija opazovalne službe medenja.

Opazovalne službe medenja so delovale

že med obema vojnoma, močnejše je opazovalna služba delovala po letu 1955, ko je bilo s pomočjo združnih, društvenih organizacij in Medexa na področju Slovenije ustanovljenih 25 opazovalnih postaj. Zaradi nezadovoljive organiziranosti je kvaliteta opazovalne službe zelo nihala in čebelarji niso dobivali zadostnih podatkov o medenju.

Nezadovoljiv in podpovprečen donos medu po panju jugoslovanskih čebelarjev, izredno ugodni klimatski pogoji gozdnega medenja, kvalitetne sorte gozdnih medov za katerimi je veliko povpraševanje tudi na svetovnem trgu, je narekovalo Medexu, da je že v preteklih letih sofinanciral opazovalno službo v okviru Zveze čebelarskih društev Slovenije, letos pa se je odločil, da samostojno organizira opazovalno službo.

Opazovalna služba medenja, organizirana v okviru Medexa, bo enotna opazovalna služba za potrebe vseh čebelarjev. V prvem obdobju bodo v opazovanje zajeta gozdna področja Slovenije in Gorskoga kotarja, v poznejšem obdobju pa bodo v opazovanje vključene tudi ostale kulture.

S pomočjo strokovnjakov, čebelarskih društev in posameznih čebelarjev smo ponovno analizirali posamezna gozdna območja. Ugotovili smo številčno stanje opazovalnic, jih dopolnili ali postavili na novo ter s pomočjo čebelarskih društev zadolžili opazovalce, ki bodo zbirali in pošiljali podatke, skratka skrbeli za opazovalne postaje. Opazovalnih postaj bo v tem letu 40.

Novo organizirana opazovalna služba se odlikuje po tem, da je organiziranih mnogo več opazovalnih postaj, da so opazovalne postaje dobro opremljene in da so v posebno službo izbrani opazovalci, ki so honorirani od Medexa in s tem materialno stimulirani za kvalitetno opravljanje dela.

Bistvena sprememba opazovalne službe v novi organizaciji bo hitrejše poročanje. To bomo dosegli s telefonskimi pozivi, ki bodo skrajšali starost podatkov na največ en dan. Kolikor pa bi bila možna kakšna druga oblika javljanja pa se bomo poslužili tudi te, seveda s predhodno

ekonomsko utemeljitvijo, kajti te naprave so vezane na precejšnja finančna sredstva. Do sedaj so opazovalci pošiljali podatke po pošti v zbirni center v Ljubljani, od tam pa so bila dana v dnevno časopisje ali radio. Ti podatki so bili tako stari najmanj dva do tri dni in so imeli za čebelarja manjšo vrednost. Sedaj bodo opazovalci vsak večer po odčitavanju stanja tehtnice posredovali podatke področnemu zbirnemu centru, ki bo zbrane podatke določenega gozdnega območja preko noči oziroma zjutraj oddal centralnemu zbirnemu centru v Ljubljani. Ti podatki bodo dopoldne analizirani in oddani v javna občila. Za čebelarje je najprimerneje, da poslušajo obvestila o medenju preko radia in sicer pred oddajo Kmetijski nasveti ob 12.30. Poskusili bomo obvestila ponoviti po popoldanskih poročilih.

Izkušnje kažejo, da prične mediti smreka okrog 10. junija, jelka pa okrog 20. junija. Smreka preneha običajno mediti okrog 10. julija, medenje jelke pa se lahko zavleče tudi v september. Z ozirom na to bodo pričeli opazovalci poročati v začetku junija ter poročali do konca avgusta.

Izkušnje, ki jih bomo pridobili letos, nam bodo služile za nadaljnje izpopolnjevanje opazovalne službe, ki bo vedno bolj služila čebelarjem, da bodo čebele prevažali na področja medenja in s tem povečevali donos medu.

OBVESTILO ČEBELARJEM!

Prosimo čebelarje, da sodov ne napolnijo do vrha pri odpošiljanju medu, ampak največ do 5 cm pod vrhom, na vsak sod pa naj napišejo svoj naslov in sorto medu po svoji lastni oceni. Pravilno sorto medu bodo na osnovi laboratorijske analize določili naši tehniki.

DE Kooperacija

V tridesetih letih se je skupna kmetijska proizvodnja povečala za 2,6-krat, živinoreja za približno 3-krat, govedoreja prav tako za približno 3-krat proizvodnja medu pa je praktično ostala na isti stopnji. Leta 1977 je bila večja za 8% v primerjavi z letom 1947, toda 1978. leta manjša za 12% v primerjavi z letom 1947.

Razvoj čebelarstva proizvodnje

Po količini proizvodnje medu kot glavnega čebeljega proizvoda, niha čebelarstva proizvodnja v posameznih letih, v glavnem pa zaostaja.

Število panjev po letih v 1000

Skupaj s preničnim satovjem

1947	802	398	1974	789	710
1957	648	438	1975	856	770
1967	770	478	1976	820	816
1971	959	863	1977	780	741
1972	956	883	1978	899	854
1973	776	675			

Kot je razvidno iz preglednice, se je število panjev v letu 1978 v primerjavi z letom 1947 povečalo za 97.000 ali za 12 odstotkov. Medtem pa se je število panjev s preničnim satovjem leta 1978 v primerjavi z letom 1947 povečalo za 456.000 ali 114%, kar je zelo pozitivno.

Proizvodnja medu po letih je bila naslednja:

leto	skupaj v tonah	po panjih v kg
1947	4500	4
1957	3500	5
1965	3870	4
1967	4564	5
1971	3972	4
1972	3568	4

Od leta 1947 do leta 1978 je največja količina medu v skupnih količinah in po panju v letu 1976 znašala 5853 ton, oziroma 7 kg po panju, najmanjša proizvodnja po panju pa je leta 1978, in to 3,5 kg zaradi zelo neugodnih klimatskih pogojev. Kot vir smo uporabili uradne podatke zveznega zavoda za statistiko. Veliko število čebelarstev delavcev in strokovnjakov meni, da so podatki o številu panjev

nerealni. Vrsta referatov na raznih čebelarstevskih zborih navaja, da je v Jugoslaviji okoli 1.200.000 panjev. Verjetno so ti podatki le približni. V statističnem biltnu št. 624/1970 je podatek, da je bilo leta 1970 v Jugoslaviji 1.150.000 panjev, vendar pa tega podatka ni v statističnem letnem poročilu, kar lahko sodimo, da je bil nerealen. Če primerjamo porast skupne kmetijske in živinorejske proizvodnje s čebelarstvom, praktično razlika ne spremeni razmerij.

Ti pokazatelji jasno kažejo na občutno zaostalost čebelarstva proizvodnje v primerjavi z rastjo kmetijske proizvodnje v celoti in še posebno živinoreje.

Razvoj čebelarstva primerjamo z razvojem skupne kmetijske proizvodnje in še posebno živinoreje samo zato, ker so te proizvodnje najbolj sorodne in ne zato, ker bi s tem želeli dati čebelarstvu večji pomen, kot mu dejansko pripada.

Dodati moramo, da je pospeševanje razvoja kmetijske proizvodnje v celoti, posebno živinorejske proizvodnje in še zlasti govedoreje, veliko bolj zapleteno in težje kot pospeševanje razvoja čebelarstva proizvodnje, pa kljub temu čebelarstva proizvodnja znatno zaostaja.

Vzroki zaostajanja čebelarstva proizvodnje

Znanih je več dejavnikov, ki so vplivali na počasni razvoj čebelarstva proizvodnje, nekateri bolj, drugi manj. V glavnem pa jih lahko strnemo v naslednje:

Leto	Skupaj v tonah	po panjih v kg
1973	5419	7
1974	4694	6
1975	3774	5
1976	5853	7
1977	4844	5
1978	3965	3,5

1. Poglavitni dejavnik v vsakem primeru je nezadostna organiziranost v neposredni čebelarstvi industriji. Imamo okrog 2700 organizacij združenega dela, ki se bavijo neposredno s kmetijsko proizvodnjo. Vendar se z neposredno čebelarstvom proizvodnjo v pravem smislu besede praktično ne bavi niti ena organizacija združenega dela.

V čebelarstvu praktično nimamo posebne znanstveno-raziskovalne in razvojne službe, medtem ko ima kmetijstvo in gozdarstvo 42 samostojnih znanstveno-raziskovalnih organizacij, 19 raziskovalno-razvojnih enot v sestavi gospodarskih in drugih organizacij združenega dela, 10 neregistriranih ali skupaj 71 znanstveno-raziskovalnih ustanov. Razen tega ima 2030 kmetijskih in živinorejskih postaj, postaje za zaščito rastlin, več centrov za napredek kmetijske proizvodnje itd.

V Jugoslaviji imamo: 9 kmetijskih in 3 veterinarske fakultete ter 51 srednjih kmetijskih šol. Te šole so dale nad 36.000 kmetijskih inženirjev in tehnikov, 4848 veterinarjev in 1057 veterinarskih tehnikov.

Na področju zaščite živinoreje pred boleznijo delajo trije inštituti in 19 zavodov, 6 diagnostičnih postaj, 1026 veterinarskih ambulant, 445 veterinarskih postaj in 11 centrov za umetno osemenjevanje čepav umetno osemenjevanje opravljajo na vseh veterinarskih mestih, ki pokrivajo skoraj vso državo.

Kmetijske veterinarske fakultete, osnovne pokrajinske in republiške gospodarske zbornice, osnovne pokrajinske in republiške zadružne zveze, občinska društva kmetijskih inženirjev in tehnikov, pokrajinski, republiški in zveza kmetijskih inženirjev in tehnikov Jugoslavije in ustrezna društva veterinarjev, sindikati in njihove organizacije in še nekatere druge podobne organizacije zelo pomembno prispevajo k razvoju kmetijske proizvodnje in razvoju socialističnih samoupravnih odnosov na vasi. Ti poleg drugega spodbujajo vse napredno pri izvrševanju navedenih nalog, organizirajo tekmovanja, da bi ustvarili visoko kmetijsko proizvodnjo, organizirajo mesta, na katerih z uporabo sodobnih sredstev za visoko kmetijsko proizvodnjo praktično dokazujejo kaj se lahko doseže in kako.

Celo omrežje proizvodnih, znanstveno-raziskovalnih, razvojnih in drugih organizacij združenega dela na področju kmetijske proizvodnje in zaščite živinoreje dela za napredek te proizvodnje in še posebej na področju združevanja kmetijskih proizvajalcev, kar je odločujoči dejavnik v načrtu razvoja kmetijske proizvodnje in razvoja socialističnih samo-

upravnih odnosov na vasi oziroma v načrtu povečanja proizvodnje hrane.

Vsega tega je v čebelarstvu proizvodnji tako malo, da ni vredno primerjati. Ne moremo niti pričakovati, da ima čebelarstvo vse tisto, kar ima kmetijstvo v celoti kot tudi njegove posamezne veje. Vendar pa, ko bi omenjene in druge obstoječe organizacije zajele čebelarstvo v takšnem obsegu kot to po svojem značaju zasluži, je povsem jasno, da bi dosegli zelo pomembne uspehe.

To pomeni, da ni potrebno ustvarjati neke nove ustanove za razvoj čebelarstva. Vendar pa je bolj pomembno, da se obstoječe ustanove poleg kmetijstva začno intenzivneje ukvarjati s čebelarstvom.

Čebelarke organizacije so zelo dobro organizirane in razvite, in to od samih čebelarskih društev v občini, prek pokrajinskih in republiških zvez pa vse do zveze čebelarskih organizacij Jugoslavije. Vse organizacije strokovno usposablja svoje člane, ukvarjajo se z zdravstveno zaščito čebel, skupno nabavljajo nekatera sredstva za čebelarsko proizvodnjo itd. Vendar pa, ko bi čebelarske organizacije, predvsem čebelarska društva v občinah in gospodarske organizacije združenega dela tesnejše sodelovale, predvsem se pa združevale, bi gotovo dosegli veliko pomembnejše uspehe, ker je v čebelarske organizacije včlanjenih veliko število čebelarjev, vsekakor več kot 50 % čebelarjev.

Pri nas imamo kakih 20 čebelarskih organizacij združenega dela in čebelarskih zadrug. Vendar se z združevanjem čebelarjev na osnovi združevanja sredstev in dela ukvarjajo le tri ali štiri organizacije. Za vso Jugoslavijo in celotno število čebelarjev je to zelo malo.

2. O vprašanju domačega tržišča, uvoza, izvoza in cene čebeljih proizvodov ne razpravljamo niti približno tako kot to delajo v drugih vejah kmetijstva. Odnos cen medu in ostalih kmetijskih proizvodov je bil naslednji:

Od 1965 do 1978 se je stanje cen proizvajalcev kmetijskih proizvodov povečalo za okoli 4,7-krat, toda odkupna cena medu pa komaj 2-krat.

Razmerje maloprodajne cene medu in sladkorja prav tako kaže na občutljivo enakovredno zaostajanje cene medu za porastom cene sladkorja. Medtem ko se je cena medu v maloprodaji zadnjih de-

Po referatih so delegati na kongresu tudi razpravljali

set let (1968-1978) povečala 2,2-krat, se je maloprodajna cena sladkorju povečala za skoraj 5-krat (od 2,62 na 12,89 din na kg).

Enakovredni odnos cene medu do posameznih kmetijskih proizvodov je še neugodnejši za med, tako na primer v primerjavi z odkupno ceno živine, z nekaterimi poljedelskimi proizvodi, z industrijsko kulturo, ceno mleka, jaje in drugo.

Obračun uvoza in izvoza medu je vsako leto slabši. Tako je za obdobje 1970-1972 poprečna letna proizvodnja, uvoz in izvoz medu bila:

— proizvodnja	4218 ton
— uvoz	1300 ton
— skupaj	5518 ton
— izvoz	671 ton
— razpoložljive količine za vse oblike potrošnje	4847 ton

Torej smo v tem obdobju poprečno letno porabili okoli 240 gramov medu na prebivalca, če računamo, da je bilo v tem obdobju okoli 20 milijonov prebivalcev. V naslednjem obdobju proizvodnja medu v glavnem zaostaja ali malenkostno raste, uvoz in poraba pa se hitro povečujeta.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Referati so bili brani po komisijah. Na sliki je delovno predsedstvo komisije za tehnologijo in standarde

OB 75-LETNICI USTANOVITVE PRVE PODRUŽNICE »SLOVENSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA SPODNJO ŠTAJERSKO«

»Ta podružnica je bila v smislu 19. člena društvenih pravil prva ter se je ustanovila dne 1. maja 1904 pri g. Colnarju Jožefu, gostilničarju v Destincih (sedaj Gomilce 14, pošta Desternik, občina Ptuj — op. p.), župnija sv. Urbana.«

S temi besedami se začenja Poročilo odbora podružnice »Slovenskega čebelarškega društva za Spodnjo Štajersko« za županije Sv. Andraž, Sv. Bolfenk in Sv. Urban v Slov. gor. za leto 1904, ki je bilo sprejeto na občnem zboru podružnice 18. decembra 1904 v šoli Sv. Andraža v Sl. g.

Letos 1. maja bo za nami torej polnih 75 let od ustanovitve prve podružnice »Slovenskega čebelarškega društva za Spodnjo Štajersko«. V tistih letih ob prelomu stoletja so se zvrstili številni pomembni mejniki v zgodovini slovenskega čebelarstva. Dotlej je minilo samo šest let od ustanovitve »Slovenskega čebelarškega društva za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko« (1898) in od izida prve številke njegovega glasila »Slovenski čebelar (1898). Leto pred tem (1903) so štajerski čebelarji na svojem shodu pri Sv. Andražu v Slovenskih goricah sklenili ustanoviti »Čebelarško društvo za Spodnje Štajersko«. Dve leti kasneje (1906) so v založbi Slovenskega čebelarškega društva v Ljubljani prevedli v slovenščino obe znameniti Janševi deli »Razprava o rojenju čebel« in »Popolni nauk o čebelarstvu«. Tri leta kasneje je Mohorjeva družba izdala Lekomayerjevo knjigo »Umno čebelarstvo« (1907), ki jo v slovenskem čebelarškem slovstvu zaznamujemo »kot prvi poskus sodobne čebelarške knjige, obsegajoče vsa območja teorije in prakse«.

Z navedenimi dogodki se začenja »novo razdobje v zgodovini pospeševanja slovenskega čebelarstva sploh« in razdobje, ko postanejo vidni prvi koristni sadovi tedanjih prizadevanj v slovenske čebelarške organizacije, ki bi množično vključevala slovenske čebelarje v svoje vrste, uravnavala svoje delovanje po poteh razvoja sodobnega čebelarstva v svetu, pri tem pa upoštevala priznana

Pravila

slovenskega čebelarškega društva
za Spodnje Štajersko.

A. Ime, sedež in namen društva.

§ 1. Društvo se imenuje: »Slovensko čebelarško društvo za Spodnje Štajersko«, ter ima svoj sedež v kraju, v katerem stoji predsednik. Namen društva je pospeševati, izboljševati in razširjati čebelarstvo na Spodnjem Štajerskem.

§ 2. V ta namen mu služijo in le društva:

- prejema letne doneske od družtenikov;
- prejema list: »Slovenski čebelar« kot društveno glasilo, ter ga oddaja svojim družtenikom brezplačno;
- ustanovi društveno knjižnico, ter skrbi, da se širijo dobre strokovne knjige med družteniki;
- skrbi, da se nastavi čebelarški potovadni učitelj;
- podpira družtenike pri spečevanju čebelarških pridelkov, ter pri nabavi čebelarškega orodja in panjev;
- ustanavlja podružnice po Spodnjem Štajerskem;
- upliva na postavodajstvo v čebelarških stvarih po odobravljenih in predloženih na vlado in poslanec; pospešuje pravico pri čebelarških pravnih določbah po zveze in skupnih interesih;

izročila in izkušnje slovenske čebelarške tradicije ter si prizadevala za razvoj slovenske strokovne čebelarške literature, ki bi širše obravnavala tedanja aktualna čebelarstva vprašanja.

Ustanovne listine, ki so ohranjene v izvorni obliki, obsegajo: »Pravila slovenskega čebelarškega društva za Spodnje Štajersko« (potrjeno po c. kr. namestniku v Gradcu z odlokom št. 4985 z dne 12. februarja 1904) z enim izvodom »Sprejemnice« (pristopne izjave), »Pravila podružnice pri Sv. Andražu v Slov. gor.« (potrjena po c. kr. namestniku v Gradcu, št. 8-630/2 z dne 14. aprila 1906), listina z dne 21. aprila 1906, s katero okrajno glavarstvo v Ptujju obvešča predlagatelja ustanovitve podružnice in predlagatelja njenih pravil Jožefa Zelenika, kmeta od Sv. Urbana (Sedaj KS Desternik), da c. kr. namestništvo v Gradcu soglašajo z ustanovitvijo podružnice, in »Člani 1904« (seznam članov podružnice).

Zal nam ni ohranjen zapisnik o ustanovnem zboru podružnice, ki je bil 1.

maja 1904. Znano tudi ni, v kakšnih okoliščinah so potekale priprave na ustanovni zbor in kakšno vzdušje je vladalo ob tem pomembnem čebelarstem dogodku.

Kakor je razbrati iz poročila odbora podružnice za leto 1904, ki je v uvodu omenjeno, je bila podružnica ustanovljena za območje tedanjih župnij Sv. Andraž (sedaj KS Vitomerca), kjer je bil sedež podružnice, Sv. Bolfenk (sedaj KS Trnovska vas) in Sv. Urban (sedaj KS Desternik). Vse tri navedene krajevne skupnosti so na območju občine Ptuj. Sedež osrednjega društva v ustanovnem letu 1903 in v letu 1904 je bil pri Sv. Urbanu, kajti po 1. členu društvenih pravil ima društvo »svoj sedež v kraju, v katerem stanuje predsednik«. Njegov prvi predsednik je bil že omenjeni kmet Jože Zelenik.

Med osrednjimi pobudniki za ustanovitev osrednjega društva in prve podružnice je bil tedaj 43-letni Ivan Jurančič (1861—1935), doma iz Andrenc, ki velja za znanega naprednega štajerskega čebelarja, čebelarskega učitelja in pisca žal neobjavljenega knjige »Čebeloreja« (1898). Žal smo slovenski čebelarji spregledali dva Jurančičeva jubileja — 100-letnico rojstva (1961) in 40-letnico smrti (1975). Zato so tembolj dobrodošle dragocene vrstice Antona Petroviča, nekdanjega Jurančičevega učenca iz Hvalatince, ki jih je zapisal v deseti lanski številki »Slovenskega čebelarja« v spomin Jurančičevemu pionirskemu poslanstvu med štajerskimi čebelarji.

Da je Jurančič imel tolikšen ugled med čebelarji in v javnosti nasploh, je razvidno tudi iz naslednjih vrstic iz poročilu odbora za leto 1904, sprejetem na občnem zboru podružnice dne 18. decembra 1904: »Zatem je društveni potovalni učitelj g. Jurančič Ivan v vznesnih besedah razložil, zakaj se morajo tudi slovenski čebelarji združiti, kar so drugi narodi že davno storili, liki čebele okoli svoje matice. Navdušen govor je bil sprejet s splošnim odobravanjem, kar je pričalo, da je imelo osrednje društvo srečno roko, da je namestilo tega gospoda potovalnim učiteljem.« Jurančičeve besede niso bile namenjene le čebelarjem, marveč tudi številnim drugim gostom, prisotnim na občnem zboru podružnice. Kakor je razvidno iz poročila, se

je za vse zbrane po zboru »vršila prosta zabava, pri kateri nas je razveseljeval, kot že prej med posameznimi točkami, s svojim lepim petjem mešani pevski zbor od Sv. Andraža pod vodstvom svojega pevovodje g. Cvetka Franca. Med prosto zabavo so še nastopali razni govorniki, tako da smo se pozno v noč razšli s prijetno zavestjo, da je to bil lep dan«. Naj pripomnim, da je tudi pravkar omenjeni učitelj Franc Cvetko bil, kot je razvidno iz članskega seznama za leto 1904, član podružnice.

Med pobudniki ustanovitve podružnice so bili tudi nekateri drugi čebelarji, ki so veljali tedaj za ugledne občane v teh krajih. Bili so to možje različnih poklicev in starosti. Od 27 članov podružnice, kolikor jih je bilo vpisanih v izvirnem seznamu članov za leto 1904, je bilo 13 starejših in 5 mlajših kmetovalcev, 4 obrtniki, 4 učitelji in 1 duhovnik. Med najbolj znanimi in zaslužnimi člani naj omenimo le nekatere, ki so imeli glavne dolžnosti v odboru osrednjega društva in v odboru podružnice: Jožefa Zelenika, predlagatelja ustanovitve podružnice, predsednika odbora osrednjega društva in predsednika odbora podružnice, Ivana Jurančiča, čebelarskega učitelja in namestnika predsednika, Ivana Strelca, upravitelja ljudske šole Sv. Andraž in tajnika, Jožefa Bezjaka, blagajnika, in Jožefa Colnarja, gostilničarja in člana odbora. Vsi imenovani so bili hkrati tudi člani odbora osrednjega društva.

Se posebej je potrebno opozoriti na pomembnost, da so vsi člani podružnice bili zavedni slovenski domoljubi in da jih je zavest narodne pripadnosti še bolj združevala v njihovih skupnih pionirskih prizadevanjih za napredek čebelarstva v tem delu Štajerske.

Po zaslugi prve podružnice se je dejavnost osrednjega društva tako razmahnila, da so štajerski čebelarji v tistem času »ustanovili več podružnic, imeli prek 20 poučnih shodov, na katerih so predavali Jurančič, Černež, Pikel, Kurbus in drugi. Društvo je raslo in je imelo leta 1914 že 800 članov« (dr. Jože Benigar: Slavnostni govor na proslavi 80-letnice slovenske čebelarske organizacije — Slovenski čebelar, št. 3/1978).

Posebno pozornost bi kazalo posvetiti preučitvi vsebine pravil osrednjega dru-

štva in podružničnih pravil. V obeh je zaslediti zelo podrobno opisane dolžnosti in odgovornosti organizacije in njenih članov, izredno pestre dejavnosti društva in podružnice in, kar je še posebej zanimivo in posnemanja vredno, prese- netljivo prikupen, lahko berljiv in razumljiv jezik brez tujih »vsiljivk« ter brez praznega besedičenja, ki je ljudski besedi običajno le v napoto.

Ker omenjenega jubilejnega dogodka ni zaslediti v slovenski čebelarški literaturi, bi bilo želeli, da bi ta prispevek spodbudil čebelarske zgodovinopisce, da bi tudi temu dogodku odmerili primerno veljavo in mesto v slovenski čebelarški preteklosti. Predvsem bi bilo zanimivo in koristno preučiti in ovrednotiti tedanje splošne gospodarske razmere in položaj kmetijstva na Slovenskem in Štajerskem, ki so spodbudili čebelarje k združevanju svoje dejavnosti (vpliv krepitve industrije na poglobljanje kapitalističnih odnosov na vasi, kapitalistični ukrepi v kmetijstvu ipd.). Nadalje, kaj je pospeševalo razvoj čebelarstva in v kakšnih pogojih se je ta veja razvijala. In še: ali je nova organizacija resnično

povezovala interese čebelarjev in v kolikšni meri sta osrednje društvo in podružnica pripomogla k strokovni izboljšavi čebelarjenja na Štajerskem. In nazadnje še vprašanje: kateri datum naj štejemo za pravnoveljavno rojstvo podružnice — ali njen ustanovni zbor (1. maja 1904) ali datum, ko je z odlokom tedanjih oblastnih organov bila dovoljena ustanovitev podružnice (14. april 1906). Pripomniti je namreč potrebno, da je do zakasnitve odloka prišlo zavoljo tega, ker so podružnična pravila, kot je razvidno iz ustanovnih listin, bila predložena pristojnim organom v odobritev šele 21. marca 1906.

Čeprav bi ne dobili ustreznega odgovora na postavljena vprašanja, je ustanovitev prve podružnice osrednjega štajerskega čebelarskega društva pomenila tedaj dragocen člen v življenju in razvoju vse slovenske čebelarske organizacije, hkrati pa je pomenila tudi dragoceno pridobitev in izkušnjo v napredni slovenski čebelarški tradiciji.

Franjo Rebernak
62250 Ptuj
Kajuhova 5

STANJE VAROATOZE PRED ODLOČITVIJO

V zvezni republiki Nemčiji imajo varoatozo, ki so jo neopazno uvozili raziskovalci čebelarskega zavoda Oberursel v Taunusu. Primerjava zemljevidov o njeni razširjenosti v letih 1978 in 1979 bi morala čebelarja vznemiriti, ker so stara žarišča mnogokrat večja in pridružila so se jim še nova žarišča. Manjša nova žarišča pa so posledica nenehnega prevažanja med dolino Maine z milim podnebjem in razvitim sadjarstvom in med hribovitim Taunusom z odlično gozdno pašo.

Za razpoznavanje varoatoze so potrebna naslednja osnovna opozorila: v primerjavi s človekom smrt posamezne čebele v družini ne igra pomembne vloge, dokler družina lahko obdrži primerno moč. Bolezen opazimo šele, ko družina že močno oslabi, kot je to pri kužni noseματοzi, ali pa se pokažejo posebni bolezenski

znaki. Pri običajni pršici se pojavljajo **kobacajoče**, pri varoatozi pa **ohromljene** čebele. Pri takem razpoznavnem stanju pa je že množica čebel obolela in lahko že govorimo o kužnem obolenju.

Če se hočemo tej pogubonosni stopnji čebelne obolezlosti izogniti, je potrebno, da bolezen spoznamo že v začetnem stanju. Le v tem primeru bi morda lahko uporabili obetajoče zdravljenje in bi tako zaustavili širjenje bolezni. Če bi hoteli bolezen res natančno diagnosticirati, bi morali pač vsako posamezno čebelico in tudi vsako posamezno žerko natančno preiskati. Delo bi bilo prenaporno in zamudno pa tudi družina bi bila v nevarnosti. Zato se moramo oprijeti tako imenovanih naključnih poskusov. Se pravi, da iz družine odberemo 20 do 30 čebel, manjšo količino žerk in bub in še drobir

pod gnezdom. Vse to moramo v laboratoriju natančno preiskati. Take preiskave pa imajo to napako, da lažje prezremo začetno obolenje, čim manjše je število preiskusnih objektov.

Znanstvenika KAESER in HIRSCHFELDER delita kužno obolenje v **latentno okužbo** in **pravo obolenje**, torej nekako tako, kot je pri človeku. V latentnem stadiju se bolezen razvija brez vidnih znakov. Šele pri nastopu večjega števila parazitov opazimo okužbo tudi s prostim očesom. Osebnost sem se odločil, da zaradi lažjega diagnosticiranja delimo nalezljive okužbe na 3 dele:

I. **Infekcijski stadij** je kratka začetna doba, v kateri tudi z naključnimi poskusi komaj ugotovimo okužbo.

II. **Inkubacijski stadij** je daljša razvojna doba, v kateri se parazit v družini sicer razvija brez vidnih znakov, okužbo pa lahko ugotovimo z naključnimi poskusi.

III. **Kratek zaključni stadij**, v katerem čebelar sam lahko opazuje propad čebelne družine.

Ta tretji stadij varoatoze lahko sedaj opazamo na naših prvih stojiščih, okuženih s to pršico. To pa nam pove, da sta doslej nastopala v naših čebelnjakih že I. in II. stadij okužbe. Vzrok za to je deloma kratka doba okužbe s pršico varoa jacobsoni, deloma pa zaradi uporabe akaricidov. Pri uporabi akaricidov se namreč zdi, kot bi okužba ne napredovala. Za ugotovitev varoatoze v II. stadiju so nam na voljo naslednja sredstva:

a) vlaganje lepenke pod gnezdo. Poginule samice varoe padejo mrtve med mulj. Preiskava je brez določene prakse in brez optičnih pripomočkov nemogoča.

b) Sumljive družine zadimimo na jesen ali na pomlad s folbeksom ali dikofolom. Del parazitov pade omamljen ali mrtev na lepenko med drobir. Kontrola 20 do 30 minut po zadimljenju.

c) Med pomladanskim razvojem izrezujemo koščke trotje zalege. Celice odpiramo ob strani po dolgem in natančno preiščemo posamično žerko ali bubo ali se nahaja na njej kaka pršica.

Če pri tem odkrijemo eno samo varoo, je družina okužena. Če pa je ne najdemo, ne smemo zapisati »družina je brez varoe«, ampak samo »izvid je bil negativen«.

Podlaga za razmnoževanje varoe je zalega, v prvi vrsti trotja. Zato štejemo varoatozo tudi med boleznimi zalege. Odrasle čebele služijo v prvi vrsti le kot gostitelj prek zime in za naraven prenos parazita iz ene razvojne faze v drugo. Razmnoževanje se lahko vrši le v dobi zaleganja. Čim dlje čebele gojijo zalego v panju, tem več generacij lahko varoa izoblikuje. Zato tvorita rodova ligustika in bukfastovka prav izborna hranilno podlago za njen razvoj. Tako je tudi napačna zamisel, da bi poiskali ali vzredili čebelno zvrst, ki bi imela zelo dolg zimski premor in bi s tem zavrla razvoj pršice. O tem nam zgovorno pričča Sibirija, kjer čebele prežديو v zimski gruči od začetka oktobra do začetka maja, torej celih sedem mesecev. Vzhodni ekotip zimsko odpornega baškirskega plemena ima gotovo najdaljšo zimsko prekinitev zaleganja in vendar se varoa tudi pri njej razvija.

Na splošno lahko domnevamo, da se pršica v enakih časovnih razdobjih podvoji, torej napreduje v geometrijskem progresivnem razmerju. Tako se pršica razvija po vzorcu 1-2-4-8-16-32 itd. V začetku zmerno počasi (infekcijski stadij), nato zmeraj hitreje (inkubacijski stadij) in slednjič razantno (s kratkim polomom). Pri raziskovanju varoatoznih obolenj bi skoraj domnevali, da čebelna družina v dveh letih in pol popolnoma propade. Vendar to mnenje ni pravilno, ker igra število pršic v začetku okužbe odločilno vlogo, pa tudi naravni izpad starih samic pospešuje ali zavlačuje širjenje okužbe.

POSLEDICE VAROATOZE

Po poročilih je pršica varoa samo v enem letu uničila v Sovjetski zvezi 55.000 čebelnih družin. Toda o močnem upadu števila čebelarstev zaradi tega ni nikjer govora. Na podlagi te ugotovitve bi bilo zelo varljivo mišljenje, da se da z varoo še nekako shajati, kajti:

1. V nekaterih področjih je okužba z varoo še zelo mlada in je napredovala šele do druge stopnje (inkubacijska doba).

2. V vzhodnih državah zatirajo čebelne bolezni kar množično s kemikalijami, kot

sta »sineacar« in »varostan«, pa tudi z zelo dragimi biološkimi sredstvi.

3. V vzhodnih državah je čebelarstvo donosnejše kot pri nas. Tam izkazuje čebelar kljub zamudni in dragi obravnavi družin še vedno določen dohodek. To pa pri nas ni mogoče.

Pri nas se že v II. fazi varoatoze pojavi prepoved prevažanja čebel. Vsi čebelarji iz vlemest, iz sodobnih kulturnih step in iz predelov, ki so obubožali na čebelni paši, so navezani na prevažanje čebel, če hočejo sploh kaj točiti. Sodobni velečebelarji so prisiljeni prevažati čebele, da iz različnih paš naberejo zadostne količine medicinske da krijejo svoje stroške. Poleg tega so tu še stalni čebelarji na podeželju s svojimi stojišči. Vsi ti čebelarji bi morali ukiniti svoja čebelarstva, kar bi bila nepopravljiva družbena škoda.

Popolnoma jasne posledice varoatoze lahko ugotovimo le, kadar doseže okužba zadnjo, to je III. stopnjo. Velik del čebelarjev, predvsem lastniki malih čebelarstev pa ni sposoben, še manj pa voljan, da bi se lotil težavnih in dolgoletnih sanacijskih ukrepov. Vsi ti čebelarji bi odpovedali. Posledice bi bile nepregledne: nagel upad čebelnih družin oziroma čebelarstev, upad čebelarjev in propad čebelarških organizacij z vsemi posledicami bi bil tu.

BOJ PROTI VAROATOZI

Biološke možnosti zatiranja kot jih uporabljamo pri nose mavosti ali pršičavosti so malenkostne. Stalno odvzemanje trotje zalege, ki je glavna podlaga za razvoj varoe, je nadvse nadležno in morda samo upočasnjuje razvoj bolezni. V zvezi

s temi ugotovitvami se poraja vprašanje: na podlagi česa obstaja ravnovesje med vzhodno čebelo apis cerana in parazitom varoa jacobsoni? Morda sloni na dejstvu, da cerana izoblikuje roj, ki zapusti okuženo satovje in zalego ter na drugem drevesu ustvari novo gnezdo. To lastnost izkazujejo vse tropske socialne čebele. Vendar tak način čebelarjenja močno znižuje produktivnost.

Res lahko ločimo manj napadene čebele od močno okužene zalege z ometanjem in nato satovje požgemo. Toda kje naj bi bila gospodarnost takega postopka, da na pomlad uničimo ves zarod?

Tako se osredotoči vse upanje, da uničimo varoatozo, edino le na uporabo medikamentov. Od sredstev, ki jih v tujini uporabljajo za zatiranje varoe, se nobeno ni izkazalo pri nas za popolnoma uspešno in sigurno. Poleg tega pa dvomim, da bi katero od teh sredstev zaradi naših strožjih zakonskih predpisov v prehrabeni stroki dobilo uvozno dovoljenje za splošno uporabo.

Zaradi tega smatram popolno uničenje varoatoznih družin kot edino, žal zelo kruto sredstvo, da se znebimo varoe. Prepričan sem, da se z lahkoto ubranimo varoatoze, če takoj uničimo vsak panj, kjer smo ugotovili eno samo pršico. Vsi drugi panji so sumljivi in jih moramo v nadaljnjih dveh letih točno kontrolirati in natančno pregledati.

Največjo nevarnost za širjenje te pogubonosne bolezni tvorijo prevaževalci čebelnih družin v pašo. Zato je tu potrebna neizprosno stroga kontrola.

Dr DREHER v Die Biene 4/79 prevedel
Julij Mayer

BEELINE — SREDSTVO, KI PRIVABLJA ČEBELE NA RASTLINE

Beeline je nov proizvod, ki privablja in zadržuje čebele na lucerni in drugih kulturnih rastlinah, ki potrebujejo križno opravevanje.

Beeline je prah, ki ga namočenega uporabljamo z običajnimi tehnikami izparevanja. Osnova je gnojilo, sestavljeno po posebnem obrazcu, združljiv z vsemi fungicidnimi sredstvi, ki so trenutno na tržišču. Uporaba beeline je brez nevarnosti, dovoljenje za uporabo ni potrebno, ni fitotoksičen in človeku ali živalim ni škodljiv. Čebele privablja na določeno rastlino in jih zadržuje na nji ves čas cvetenja, da bi povečal možnost opravevanja.

V večini primerov je že enkratna uporaba zadostna in lahko v času 10 do 12 dni poveča število čebel delavk od 50 do 100 %. Kljub temu je priporočljiva dvakratna uporaba, da dosežemo stalno aktivnost obiskovanja čebel v času celotnega cvetenja.

Pridelek zrna lucerne je odvisen od opravevalnega delovanja čebel. V letu 1965 je znašal poprečni donos zrnja pri lucerni v Kaliforniji 480 liver na akro.* Žuželke-opravevalke pa so omogočile tudi 1.000 liver pridelanega zrnja na akro. Čebele so se izkazale kot najbolj učinkovite opravevalke, kljub precejšnjemu »trippingu« (lepljivosti) lucerninih cvetov. Sunek, ki ga doživijo čebele, jih lahko odvrne od paše na cvetovih lucerne in jih celo spodbuja k iskanju drugih

cvetov, kjer je njihovo delo lažje. Lucerna nima veliko cvetnega prahu in če so v bližini bolj vabljivi cvetovi, čebel ne zanima, da bi nabirale cvetni prah na cvetovih lucerne.

Beeline so dve leti preizkušali na lucerni v Kaliforniji. Na več kot 20.000 aker obdelane zemlje so uporabljali beeline in pridelek se je povečal pri vsaki kulturni rastlini. Večina donosov se je povečala za 30 do 50 %.

Beeline sestavljajo komplementarni elementi, predvsem hranljivi elementi, kot laktoza, maščobe, minerali, sladkor, cvetni prah in vitamini.

Beeline privablja divje in domače čebele, jih zadržuje na rastlinah ter s tem pospešuje opravevanje. Zaradi njega se število čebel na kaki rastlini poveča tudi za več kot 50 %.

Poskusi so pokazali, da različne količine beeline ugodno delujejo na rastlinah, ki se opravevajo s pomočjo čebel: mandelji, jablane, marelice, češnje, olive, breskve, hruške, slive, lucerna, detelja ladino, bombaž, kumare, melone, limone, zelenjava itd.

Beeline pa čebelarji lahko uporabljajo tudi kot dodatno hrano za zimsko krmljenje.

- * 1 akra = 40 arov
- 1 livra = 453 gramov

Revue Française d'Apiculture, april 79
Prevedla: Tilka Jamnik

GENETIKA IN BOLEZEN ČEBEL

Bolezni čebel ostajajo nadloga za vsakega čebelarja. Izvirajoč iz praktične izkušnje, postopki boja ali zdravljenja ne premagajo vedno njihovih razdiralnih učinkov.

Ameriški čebelarji so dolgo mislili, da je čebelnjak, okužen z bacillus larvae, povzročiteljem ameriške gnilobe, nepopravljivo izgubljen. Nekateri čebelarji se kljub temu niso prepustili črnoglednosti

in so opazovali celo vrsto sistematičnih znakov: ugotovili smo, da so se v okuženem čebelnjaku nekateri panji upirali bacillusu larvae.

Od leta 1935 so Park, Pellet in Paddock vcepjali precejšnje doze bacillusa larvae v čebelje družine, ki so izgledale odporne. Opazovalci so prisostvovali progresivnemu pojavljanju bolezenskih simptomov. Naslednje leto je ista skupina vzgojila matice in trote iz družin, ki so jih preizkusili na omenjeni način in jih pustili, da so se naravno oplodili na izoliranem področju. Ker so bili potomci odporni proti boleznim, so avtorji sklepali, da je odpornost dedna.

Kar zadeva ustroj te odpornosti, so bili različnih mnenj. Woodrow na primer jo pripisuje sposobnosti delavk, da oddelijo in oddaljijo napadeno zalego. Od leta 1956 sta skupini, ki sta ju vodila Rothenbuhler in Bamrich, opravljali histopatološke študije na odpornih potomcih in potomcih, ki so po vcepljeni dozi zboleli. Namen tega zapisa ni, da bi sporočili vse njihove uspehe, naj omenimo le dejstvo, da je potrebna določena koncentracija spor/trosov/klic, da se bolezen pokaže. To razloži učinkovitost tega prastarega načina zdravljenja: čebele zapremo v košaro in jih stradamo štiri dni, nato jih damo v nov panj in obilno hranimo. Med postom se število spor v mednem želodčku tako zmanjša, da preostale spore, ki jih lahko prenesejo v ličinke, niso sposobne kaliti.

Ti odporni rodovi so zbudili veliko upov, ki jih je praksa umetnega osemenjevanja še povečala. Toda odporni rodovi so se v drugem okolju po presaditvi pokazali neodporni. Sodelujejo torej tudi drugi dejavniki, predvsem pomembnost okolja in mogoče tudi neprimerno oskr-

bovanje, kateremu nikdar ne posvečamo dovolj pozornosti.

Toda genetika napreduje in pojavljajo se nova upanja. Z »genetskim postopkom« premsetijo gena ene vrste v drugo, da bi le-ta pridobila nove dedne lastnosti. V bistvu je to križanje na ravni žive celice brez klasične spolne reprodukcije. Naj povemo drugače: gre za molekularno kombinacijo v sprejemni celici med ADN sprejemnika in ADN donatorja. To zahteva prisotnost homolognih plasti v ADN, se pravi prisotnost kvasiidentičnih nukleotidov.

Iz tega sledi praktična uporabnost: na veliko proizvajati proteine, uporabne v prehrabi in v farmacevtski industriji.

Je dovoljeno sanjariti o možnosti, da bi križane celice proizvajale protitelesa? Seveda je dovoljeno sanjariti, vendar nam realnost ne dovoljuje, da bi pozabili na klasično orožje, ki ga ima vsak čebelar v borbi proti boleznim:

- higiena v čebelnjaku,
- pogoji ravnanja s čebelami,
- okolje bogato nektarja in cvetnega prahu,
- opazovanje.

Ker postaja praksa stroge in sistematične selekcije navada francoskih čebelarjev, ne pozabimo na najbolj učinkovito preventivno orožje: močna čebelja družina, zelo prilagojena okolju, ki ga izkoriščamo, je najbolj odporna proti boleznim. Biometrična kontrola lokalnih rodov in njihovih potomcev morda nekatere odbija, vendar prihodnost čebelarstva temelji na njej.

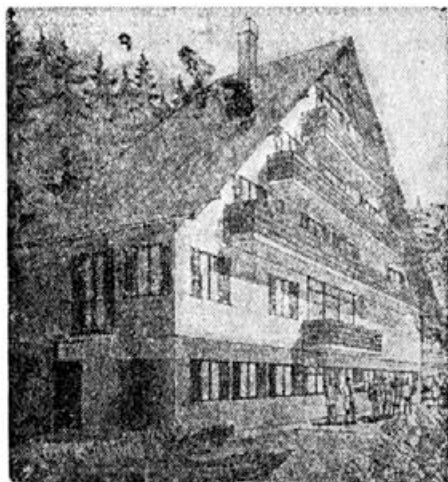
Avtor: J. Dambach, La Santé de l'Abeille, januar-februar 1979. Prevod: Tilka Jamnik

PRODAM

Prodaj 35 naseljenih panjev AŽ 9 in 10 satarjev. Čok Anton, Stjenska 26 p. Sempeter pri Novi Gorici. Telefon 065/31061.

PRISPEVKI ZA ČIC

Hočevar Matija	500.—
Šlander Joško, Celje	414.—
Podjavoršek Alojz	50.—
Vidic Vinko, Maribor	60.—
Pukl Srečko, Maribor	50.—
Tavčar Janez, Škofja Loka	192.—

MOHOR PETRIČ — STOLETNIK

Četrtega julija 1979 bomo čebelarji dobili stoletnika. To je čebelar Mohor Petrič iz Kranja. Čeprav ga zadnje leto noge ne nesejo več in mora zaradi tega ležati v postelji, je še vedno živahen in vedno pripravljen za pogovor o čebelah in čebelarjenju.

Ko smo ga obiskali na njegovem domu v Kranju, nam je z veseljem pripovedoval o svojem življenju, ki je bilo vedno povezano s čebelami. Že kot majhen otrok je v vasi Vrsnik nad Žirni, kjer se je rodil 4. julija 1879, opazoval deda pri čebelarjenju, ki je imel 80 kranjičev. Takrat si je zaželel, da bi tudi sam imel čebele. Prvi pobegli roj je ogrebel, ko je imel devet let, vendar dolgo ni čebelaril.

Zelja se mu je uresničila, ko je kot trindvajsetleten fant prišel v Kranj. Kupil si je nekaj panjev in z manjšimi presledki čebelaril vse do danes. Kljub visoki starosti ima v rodni vasi še šest panjev, ki mu jih letos oskrbuje njegova žena.

Vedno je rad sodeloval pri delu v Čebelarškem društvu Kranj, zato ga je društvo imenovalo za častnega predsednika, ZČDS pa mu je ob 80-letnici ustanovitve podelila spominsko plaketo.

Vedno je verjel v zdravilno moč čebeljih pridelkov, tako si je pozdravil revmatizem s piki čebel, vsak dan pa popije tudi med z mlekom.

Zelimo, da bi ga čebelji pridelki pomagali čim dlje časa ohraniti med nami.

Zveza čebelarških društev
Slovenije

PROGRAM IZLETA NA MEDNARODNI ČEBELARSKI KONGRES V ATENE

SPOJ bo v mesecu septembru organiziral izlet na mednarodni kongres čebelarjev, ki bo v Atenah. V sodelovanju s potovalno agencijo je pripravil tri programe izletov. Prosimo vas, da nam sporočite za kateri program potovanja ste se odločili in nam vašo prijavo pošljite takoj.

I. program:

Od 13. do 21. septembra 1979

Odhod z avionom iz Beograda ob 16. uri v Atene.

Bivanje v hotelu B kategorije — vračunan je zajtrk.

Ogledi razstave, kongresa in Aten z vodičem.

Odhod aviona iz Aten 21. 9. 1979 ob 8.10.

Cena izleta je 4.690.— din.

II. program:

Od 14. do 19. 9. 1979

Odhod z avionom iz Beograda ob 16. uri v Atene.

Prevoz z avtobusom do hotela in po mestu.

Bivanje v hotelu B kategorije.

Sodelovanje na kongresu, razstavi in poldnevni ogled mesta.

Cena izleta je 3.990.— din.

III. program:

Osemdnevni izlet.

Odhod iz Beograda z vlakom 771 ob 21.40 proti Skopju.

Prihod v Skopje ob 6. uri. Nadaljevanje vožnje proti Atenam z avtobusi. Po prihodu nastanitev v hotelu.

Naslednji dan ogled razstave »Apiexpo« in sodelovanje na kongresu. Popoldne ogled Akropole.

Naslednji dan izlet na Peloponez, Korintski kanal, ogled starega gledališča v Epidaurusu, ogled starega mesta Miken. Po vrnitvi obisk v ljudskem gostišču »PLAKI« po izbiri.

Naslednji dan je namenjen ogledom po želji. Nato je predviden ogled Delfov in Apolonovega templja.

Naslednji dan je namenjen kongresu. Nato zgodaj zjutraj odhod proti Solunu; ogled mesta in prenočitev.

Naslednji dan ob 14. uri odhod proti Skopju. Iz Skopja pa nadaljevanje vožnje s spalniki proti Beogradu ob 22.05.

Cena potovanja je 3.920 din.

Za osebe, ki imajo brezplačne železniške vozne karte, je cena 3.640 din.

Vse zainteresirane prosimo, da nam čim prej sporočijo pismeno prijavo z navedbo programa, ki so ga izbrali. Izleti bodo zelo zanimivi, saj bo na kongresu v Atenah izredno zanimiva razstava, na kateri bodo razstavljali vsi svetovno znani proizvajalci čebelarске opreme in pribora, prav tako pa bodo razstavili tudi proizvode iz čebeljih pridelkov največji proizvajalci te panoge.

Prijave pošljite na Zvezo čebelarских društev za Slovenijo, Cankarjeva 3, 61000 Ljubljana.

LOJZE LIČEN — SEDEMDESETLETNIK

Na ožjem in širšem Goriškem je prav gotovo le malo čebelarjev, ki ne bi poznali našega vedno vedrega Lojzeta. Krog njegovih, zlasti »poklicnih« znancev in prijateljev pa je seveda mnogo širši in sega celo prek meja naše domovine.

Napisali smo »našega Lojzeta« in menimo, da smo s tem najlepše označili njegovo priljubljenost ne samo med čebelarji. In kako tudi ne? Saj je vedno pripravljen priskočiti na pomoč, ne samo s svojim tehtnim svetom, temveč tudi s konkretnim delom, ne da bi za to zahteval ali pričakoval kakršnokoli vrnitev usluge.

Lahko bi rekli, da so čebele in vse, kar je z njimi povezano, njegova strast: nenehno snuje in premišljuje, kako bi

svoje vzorno čebelarstvo še bolj racionaliziral. Pri tem pa njegovi posegi v čebelji svet niso slepi, stihijski, temveč vedno premišljeni. Pri tem pa svojih uspehov in neuspehov nikoli ne skriva, a svojega načina tudi nikomur ne vsiljuje. Več je drobnih izboljšav, ki jih uporablja, dokajšnjo pozornost pa je zbudil njegov trietažni panj, ki ga je prikazal v Polju in smo o njem brali v Slovenskem čebelarju. Nanj zdaj navezuje po lanski zamisli grajen kontejner za prevoz čebel v pašo. Je dolgoletni preglednik za ugotavljanje čebelnih bolezni, in čeprav ima za seboj že veliko prakse, ne zamudi nikoli nobenega predavanja. Je tudi cenilec škode na čebelnih panjih in vodi čebelarški krožek na osnovni šoli Solkan.

Lojze Ličen se je rodil 20. 6. 1909 v Gojačah na Vipavskem. Čebele so bile pri hiši tradicija. Dopise njegovega očeta srečamo že v I. letniku našega glasila. Lojze rad pripoveduje, kako je nekoč oče sredi največjega poletnega kmečkega dela kar »ušel« materi na neko čebelarško zborovanje v Gorico. Lojze je strast za čebele torej podedoval. Izučil se je za peka v Gorici, kjer je tudi delal. Ob razpadu Italije je odšel v partizane. Po vojni je bil v zdravstveni službi in nato spet pek. Zaradi okvare na hrbtenici je bil invalidsko upokojen in od tedaj so njegov svet čebele. Je nosilec Janševega odlikovanja II. stopnje in imetnik plakete ob 80-letnici SČ.

Ob njegovem jubileju mu želimo še veliko zdravih in zadovoljnih let.

Goriški čebelarji

MOJE IZKUŠNJE O FACELIJI

Glede na članek »Še o faceliji« ing. Frančka Sivica v avgustovski številki 1978 in priporočilo v njem naj vam sejalci te rastline poročajo o rezultatih, sem se odločil, da vam tudi jaz pošljem naslednji sestavek. Mogoče bo komu ta članek v pogum, ker prevladuje mnenje, da je facelija rastlina za tople kraje.

Kot še neizkušen čebelar, čebelarim namreč šele tretje leto z desetimi AŽ panji, sem se tudi jaz odločil za poskus s tetraploidno ajdo in facelijo.

Zivim na Vidovski planoti na Notranjskem, 800 m nadmorske višine.

V začetku junija sem na zagnojeni njivi, kjer je rasel prejšnje leto krompir, zasejal z ajdo in facelijo 6 arov veliko površino, z vsako vrsto pol njive. Med ajdo je pognalo precej ogrščice, ki so jo čebele pridno obirale, ajde pa se niso

niti dotaknile. Po cvetenju sem vse skupaj pokosil in pokrmil živini.

Facelija je zrasla gosta in visoka do 70 cm. Cveteti je začela proti koncu julija in je cvetela šest tednov. Pocvitala pa je do jeseni, ko smo jo poželi in stebela porabili za steljo, pridobili pa smo tudi nekaj semena.

Pripominjam, da je bilo preteklo čebelarско leto zame uspešno. Točil sem trikrat. Ko je bila facelija v intenzivnem cvetenju, so jo čebele vneto obletavale, tedaj je bilo vreme lepo in satovje je bilo v enem tednu polno.

S facelijo ni mnogo dela, opuščenih njiv pa je mnogo, zato bi jo priporočal sejati vsakemu čebelarju, ki čebel ne prevaža. Eno točilo mu je v najslabšem primeru zagotovljeno.

Lojze Tekavec
Tavžlje 2, 61380 Cerknica

ČEBELARJENJE NA KOLESIH

V nedeljo, 6. 5. 1979 smo se dopoldne odpeljali iz Radovljice na obisk k čebelarški družini Belčič v Petrancu 9, oddaljene od Koprivnice nekaj kilometrov.

Okoli desete ure smo prišli. Tu so nas že pričakovali gostitelj Jože, sin Zlatko, snaha Ankica in baka.

Za dobrodošlico nam je petdesetim udeležencem domačica Anka takoj postregla z dobro črno kavico.

Zavladalo je prijetno vzdušje, ki je trajalo vse tja do večernega odhoda.

Domači 73-letni oče, sin Zlatko, poklicni čebelar, njegova ženka Ankica so čebelarji z dušo in telesom. Čebelarstvo jim je pridobitni poklic. Zanos je kar žarel iz njih, tako močno so jih čebelice pritegnile nase.

Hišo imajo lepo, je novejša in zanjo so prispevale svoj delež tudi čebele. Doma imajo le nekaj panjev. Opuščen čebelnjak pa so uporabili za mehanično delavnico in skladišče. Na pročelju tega opuščenega čebelnjaka visi velika lesena če-

bela, pričvrščena na še s čebelami naseljen slamnati koš.

Naš namen tega izleta je bil, da si ogledamo donosno čebelarstvo v naši sosedni republici.

Po prijetnem sprejemu smo si ogledali njihov prevozni čebelnjak v bližnjih Hlebinjah.

Tu je bilo paše za naše oči več kot dovolj in tudi za čebele jo ni manjkalo na cvetoči repici. Čebele so burno izletavale in se vračale s polnimi koški obnožine.

Traktor je preurejen in na njem je stalno nameščenih 20 panjev velike mere, na prikolici pa kakih 10 panjev več.

Panji so nameščeni po obeh straneh, po sredi pa je dovolj širok hodnik. Pri delu čebelarja čebele ne pikajo, ker sproti odletavajo skozi odprto strešno okno. Izletišče proti severu čebel niti ne moti, le zjutraj pričnejo malo kasneje in pozneje nehajo.

Čebele so pripeljali iz Lonjskega polja. Tam so bile na paši. Čez nekaj dni bodo

točili. Plodišče in medišče sta kar nabita čebel. Skoraj nismo mogli verjeti, da so ob tem času panji že tako težki. Pri nas nimamo zgodnjih paš in ne tako močnega razvoja, kljub vsemu krmljenju.

Navdušeni smo nad čebelnjakom na kolesih. Vse novo, vse brezhibno in vedno pripravljeno za na pot, brez vsakega prekladanja. Pri prevozu panjev ne zaprejo in je s tem vsaka zadušitev onemogočena.

V panjih so samo močne družine, tako imenovane udarne, da dosegajo čimvečji rekordni donos.

Čebelar na kolesih je postal nomad novega časa, novega pridobitniškega razvoja, saj so mu postale dosegljive vse paše naše širne in medene Jugoslavije.

Mimogrede smo si ogledali galerijo navicev v Hlebinjah.

Gostitelji so nas povabili v svoj vinograd, oddaljen nekaj kilometrov na pobočju malega hriba. Tu imajo postavljenih med sadno drevje, ob vznožju vinograda, 48 položk. Od teh ne pričakujejo nobenega donosa, če pa je kaj, toliko bolje. Te družine služijo za vzgojo mladih

matic, za nabiranje obnožine, propolisa in da se ojačijo udarne družine. V ogledovalni položki je 38 satnikov, od njih je 9 zaleženih. Družine v položkah po potrebi širijo ali ožijo z dodajanjem ali odzemanjem satnikov.

Oče je pisec več knjig in člankov ter zelo razgledan. Z njim in sinom smo se pogovarjali celo popoldne o vsem mogočem iz njihove čebelarke prakse.

Medtem pa je gospodinja pridno stregla v zidanici žejnim gostom.

Prijetno razpoloženje je bilo vedno lepše in živahnejše, tako da nam je odhod v Varaždinske toplice kar odpadel.

Končno smo le morali pomisliti tudi na odhod, saj nas je čakalo domov 6 ur vožnje.

Ob prisrčnem slovesu smo jih povabili na čebelarški piknik k nam na Jelovico, ki bo v juliju 1979.

Vabilo so z veseljem sprejeli.

Ekскурzija je bila zelo poučna in podobnih si želimo še veliko. Organizatorju pa vse priznanje.

Valentin Razingar

NEKAJ IZ OBČNEGA ZBORA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA MORAVČE

Čebelarstvo društvo Moravče je imelo svoj redni letni občni zbor 21. januarja 1979 v Moravčah. Od 63 članov društva je bilo na občnem zboru navzočih 44 članov. Bilo jih je tudi nekaj upravičeno odsotnih.

Dnevni red je bil precej obširen. Iz poročila predsednika, tajnika, blagajnika in čebelarkega krožka je bilo razvidno, da je društvo dobro gospodarilo in da je bilo članstvo celo leto zelo aktivno. Posebno aktivno in požrtvovalno se člani izkažejo pri vsakoletni tradicionalni prireditvi, ki jo organizira društvo vsako leto pod imenom »ČEBELARSKI TABOR«.

Ker številčnost in aktivnost naših članov še vedno iz leta v leto stalno narašča, se je tako pri tem pokazala potreba po gradnji novega čebelarkega doma v Moravčah. Tako smo že pred nekaj leti

kupili v ta namen zemljišče za gradnjo. In kot je bilo na današnjem občnem zboru iz blagajniškega poročila razvidno stanje blagajne, imamo na voljo nekaj starih milijonov sredstev. Tako je bil na letošnjem občnem zboru med drugimi sklepi dela in programa sprejet tudi sklep, da v letošnjem letu pričnemo tudi z gradnjo novega čebelarkega doma v Moravčah, v katerem naj bi bil tudi čebelnjak.

Nov dom nam je potreben. Služil nam bo za razne sestanke, prireditve, predavanja, razstave, seje, skladišča za opremo, ki jo že imamo in tudi za skladiščenje za sladkor in podobno. Vgrajen čebelnjak v čebelarški dom pa nam bo služil kot učni pripomoček in učilo za izobraževanje mladih čebelarjev čebelarkega krožka pri uvajanju praktičnega dela pri čebelarjenju in prav tako tudi kot učilo pri uvajanju praktičnega dela naših članov o

Člani ČD Moravče, ki so se udeležili občnega zbora

novem načinu čebelarjenja, o pridobivanju cvetnega prahu, matičnega mlečka, propolisa in strupa, ker večina naših članov sedaj čebelari samo še na pridobivanju medu.

Iz poročil čebelarskega krožka Moravče, ki deluje na osnovni šoli Jurij Vega v Moravčah, je bilo razvidno, da je bil tudi krožek zelo aktiven in nam bil pri vsakoletni čebelarski prireditvi v veliko pomoč. Krožek ima sedaj svoj čebelnjak, 6 čebelnih družin. Krožek je sprejel tudi svoj letni program, da za 50 % poveča na šoli svojo članstvo, poveča za nekaj pa-

njev čebelne družine, napoveduje tekmovanje vsem mladim čebelarjem na območju občine Domžal in Kamnika in prav tako se je udeležil republiškega atekmovanja mladih čebelarjev in krožkarjev, ki bo v mesecu maju v Ljubljani. Krožek ima tudi svoj upravni in nadzorni odbor in sami svojega izvoljenega predsednika, tajnika in blagajnika. Njihovega zastopnika bomo tudi vabili na seje upravnega odbora našega društva. Skratka, vzgajali jih bomo po sistemu društva.

Predsednik:
Peter Grabnar

PRODAM

Prodam nove petsatarje. Japelj Jože, Sinja Gorica 67, p. Vrhnika.

ALOJZ DREŠAR

Za vedno smo se poslovlili od dolgoletnega člana in odbornika naše čebelarke družine Alojza Drešarja. Rodil se je leta 1904 kot sin kmeta, ki ga je tudi nasledil na kmetiji. Kljub temu da mu dela na kmetiji ni nikoli zmanjkalo, je našel še vedno dovolj časa za čebele. Čebelariti je začel pred pol stoletja, čebele je prevažal in je zato imel lep uspeh. Bil je tudi prvi pobudnik za ustanovitev naše družine. Po ustanovitvi je bil dolga leta njen predsednik, vsa zadnja leta pa član upravnega odbora. V njegovi hiši so bile vse seje in občni zbori naše družine, na katerih je vedno sodeloval, tako tudi na zadnjem. Vsa leta je aktivno vzgajal tudi nas mlajše. Tudi o »Slovenskem čebelarju« je rad razpravljal in mu poslal tudi nekaj prispevkov za objavo. Leta 1978 je bil odlikovan z redom A. Janše III. stopnje.

Ob odprtem grobu smo se z nekaj besedami poslovili od njega.

Čebelarji
Čebelarke družine Skarična

IVAN SKRJANC

Neizprosna smrt je 13. 3. 1979. leta posegla med homške čebelarje in iztrgala iz naših vrst dolgoletnega člana naše družine Ivana Skrjancja iz Volčjega potoka.

K zadnjemu počitku smo ga pospremili s čebelarskim praporom na kamniško pokopališče.

Pokojnik se je rodil leta 1908, čebelariti pa je začel že v rani mladosti. Ker je bil tovarniški delavec, pomagati pa je moral tudi na kmetiji, mu čas ni dopu-

ščal, da bi imel veliko število čebeljih družin. A kolikor jih je imel, jih je nad vse skrbno negoval. Redno se je udeleževal čebelarskih sestankov in občnih zborov. Bil je tudi odlikovan z redom Antona Janše III. stopnje.

Težka bolezen nam ga je iztrgala iz naše sredine. Ni ga več med nami, spomin nanj pa bo ostal v naši družini.

Dragi Ivan, počivaj v miru, čebelice bodo obiskovale tvoj grob, in na cveticah, ki jih bodo zasejale v spomin, ti bodo pele prelepe pesmi, katere si tako rad poslušal ob čebelnjaku. Tvoje truplo naj počiva mirno v domači zemlji, ki si jo tako ljubil.

Predsednik ČD Homec
Andrej Koželj

RAFAEL JEZERNIK

Na poniškvo pokopališče smo pospremili 21. januarja 1979 člana čebelarke družine Ponikve pri Zalcu Rafaela Jezernika. Čeprav je bil ta dan mrzel, se nas je zbralo lepo število čebelarjev. To priča, da je pokojnik imel velik ugled med čebelarji. Bil

je prvi predsednik te čebelarke družine, ustanovljene leta 1950, nato je opravljal dolga leta tajniške posle in nazadnje še blagajniške. Njegovo delo pa je bilo tudi v občinski čebelarski zvezi Zalec.

Leta 1923 se je včlanil v čebelarsko podružnico Savinjske doline v Grižah in ostal zvest član čebelarke organizacije do smrti.

Med vojno se je leta 1944 pridružil partizanom, vendar so ga zaradi bolezni poslali nazaj v svoj kraj, kjer je v ilegali deloval na kurirskih vezeh. Pri tej svoji dolžnosti so ga izdali in zaprli v celjske zapore. Ker pa ni nič povedal, so ga premestili v mariborske zapore. Tu je čakal, da ga ustrelje. Ob zavezniškem

bombardiranju Maribora so bili zadeti tudi zaporji in mu je ob tej priložnosti uspelo z drugimi zaporniki pobegniti iz zapora in se je ponovno pridružil partizanskim borcem na Pohorju. Tu je dočkal svobodo. Po demobilizaciji se je vrnil v svoj kraj ter pričel takoj obnavljati svoje čebelarstvo.

Čebelarji Ponikve so imeli veliko zapanje vanj zaradi njegovega tovarištva in gostoljubnosti. Vsakemu je znal pravilno svetovati, bil je zgleđ naprednega čebelarja. Zato je še tem bolj boleče odjeknila njegova smrt med njimi, saj so izgubili najboljšega tovariša. Za svoje delo je prejel red Antona Janše III. stopnje in ob 70-letnici občinske čebelarke zveze Zalec spominsko plaketo občinske čebelarke zveze.

Za njegove čebele bo skrbel zet — učitelj v Galiciji — s svojim 12-letnim sinom, ki je prav rad pomagal pri delu v čebelnjaku starega očeta. Pristopila sta že v članstvo naše čebelarke organizacije. Sad njegovega prizadevanja na Ponikvi pa je danes mlad kmečki čebelarški naraščaj, ki bo nadomestil očete čebelarje.

Ob odprtem grobu je predsednik obč.

O odprtem grobu je predsednik obč. čeb. zveze Zalec Tone Rozman v poslovnem govoru podal pomen njegovega

dela v čebelarstvu in se mu zahvalil v imenu ponkovskih čebelarjev in obč. čeb. zveze Zalec za njegov trud pri razvoju čebelarke družine Ponikve pri Zalcu.

Predsednik ZČDO Zalec:
Anton Rozman

JOŽE JENKO

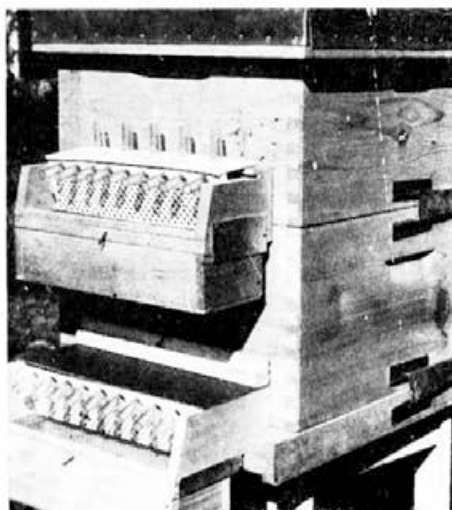

Dne 17. 3. 1979 nas je za vedno zapustil dolgoletni član naše čebelarke družine, Jože Jenko iz Praš št. 9. Rojen je bil 5. 3. 1891, torej po starosti je bil najstarejši član in zvesti naročnik Slovenskega čebelarja. Vedno je imel dovolj časa za čebelice. V zad-

njih letih so mu opazno pešale moči, pa pagum in ljubezen do čebel mu ni dala miru, da je že ves obnemogel hodil k njim vsak dan.

Ob odprtem grobu smo se od njega z govorom poslovili vsi čebelarji, prijatelji in znanci. Ohranili te bomo v trajnem spominu.

Čebelarke družina Smlednik

PRODAM

Prodam osmukalnice vseh vrst. Osmukalnice preprečijo tudi izgubo rojev. Navodila dam osebno. Osmukalnik so preizkušeni pri večjem številu čebelarjev. Oto Primožič, Prebold 38, Prebold.